

מהודות 'קדן טללי ברכה'

שנה ח' (תשפ"ד)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

♦ אהרי ♦

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זיע"א

יד המצוות נותנים
חיים למקיימם
מילתא הרת"א

יב האיחור לחופה - האמונה היוקדת
ניצוץ אורה חסידי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

א התעוררות קדושת
יום הכיפורים בשבת זו
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילתא חרתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזיטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

אוצר פניני החסידות

אמרי פנחס | פרשת אחרי היא פרשת יום הכפורים ...
בית אהרן | התעוררות קדשת יום הכפורים בשבת זו ...
קב ונקי | כפי ההכנה כן היא התפלה ...
פתוחי חותם | השליח צבור צריך להזהר מאד לכוון בתפלה ...
שרפי קדש | העומדים בבית המדרש בקריירות משפיעים גם על הש"ץ ...
תורי זהב | התבודדות עם הבורא יתברך אפלו בעמדו בתפלה בתוך אלף אנשים ...
דברי ישראל | וכפר על הקדש - על דברים בטלים בעת התפלה ...
אגרות קדש | תוכחת מגלה על המנהג להלך ולסובב אנה ואנה בעת התפלה ...
שפתי קדשים | בני אהרן מתו מיתת נשיקה | הרמ"ע מפאנו נפטר מחמת דבקות ...
עטרת ישועה | אל יבא בכל עת אל הקדש - שלא יהיה קדוש ה' על ידי הריגות ...
תורת הרמ"ל | באור דברי המדרש על פי משל נפלא ...
חמדת דוד | נחת רוח לפני הקב"ה מהמניעה מהרע כמו בעשיית הטוב ...
סוד ישורים | העמדת השערי לעזאזל חי עד אחר גמר כל העבודות הוראה על החשיבות העצומה אף בברור ניצוץ כל שהוא של קדשה שעדו לא נברר ...
ישמח משה | הנשמה הקדושה משולה לבגד יקר העתיד להיות מוכא לפני המלך והתלכלך. שנגרף אמן מיוחד לנקותו ...
פתוחי חותם | שמירת כל המצות תלויה בשמירת הברית ...
לקוטי שיחות | מעלת הגדרים וסיגים המרחקים את האדם מגוף האסור ...
בת עין | בימי הספירה על האדם לזרף עצמו במסירות נפש ולהכין עצמו לקבלת התורה ...
מאור ושמש | הטעם שנהגו צדיקי הדורות לפלפל בתורה בר"ח איר ...
עבודת ישראל | חדש איר מסגל לרפואה | 'איר' בגימטריא 'ארך' ...
זר זהב | מעלת חדש איר וימי העמר לרפואה | 'עמר' גימטריא 'רפאל' ...
ישמח ישראל | איר ר"ת אני ה' רופאך ...
אוהב ישראל | טעם אמירת פרקי אבות בין פסח לעצרת ...
שליה הקדוש | 'וחי בהם' - חיות וזריזות לעניני קדשה ...

דודאים בשדה | מי שאינו מקים המצות בחיית נקרא 'מת מצוה' ...
עבודת ישראל | ע"י המצות מבטליו החמירות ומדבקים אותה בהש"ת ...
דגל מחנה אפרים | הלומד תורה לשמה זוכה לבחינת יום כפור ...
חיים וחסד | הלומד שלא לשם שמים אינו מתדבק בהש"ת ...
ערבי נחל | העוסק בתורה שלא לשמה ומתוך גאון מתקשה לקבל תוכחה יותר ממי שאינו עוסק בה ...
שער התפלה | הלומד תורה זוכה לטעם מתיקות נפלאה ומחדשת בכל יום ...
בפורי אביב | על האדם להשתפר באהבת התורה עד שיהא נראה כמשוגע ...
דברי סופרים | השקוע לגמרי בתורה כל שיקתו היא תורה ...
נעם אלימלך | יש להתפלל על כל דבר קטן וגדול ...
תפארת עזראל | פאשר רצון ה' להתמלאות רחמים על האדם שולח לו מבקש שיתפלל עליו ...

אוצרות גאוני הדורות

אפריון | נתחייבו בני אהרן מיתה כבר בשעת מתן תורה ...
קול יעקב | מיתת צדיקים מכפרת אף על עברות במוזיד ...
ימי חייף הימים | נשמת אהרן הפכה באה לסייע לצדיקים בכל דור בעבודת יום הכפורים ...
שלמי תודה | הפשעים הם הגורמים לחטאים ...
אמרי שפר | האוכל דם נדון בפני עצמו כדי שלא יצא זכאי בדינו מחמת אחרים ...
דן מדניאל | שמירה יתרה במצות שהגוף נהנה מהן ...
אמרי ישראל | המזכה את הרבים נוטל שכר גם בעולם הזה וטוב לו שנוכחא ...
שלמי צבור | המתפלל מחוץ לבית הפנסת פמקריב קרבן בחוץ ...
דרך משה | קביעות מקום בבית הפנסת ...
דרשות חתם סופר | על ידי תקנת נסח התפלה להתפלל בבתי פנסיות חדלו ישראל מלשחט קדשים בחוץ ...
מעשי צדיקים ...
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה ...
זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד ...

בס"ד

קו 'מחוברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישראל

מתחילים את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

עיצוב ועימוד עלונים: שוקי קנר

נושאים בפרשת אחרי

מעלת הפרשה

אמרי פנחס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א

פרשת אחרי היא פרשת יום הכפורים

שכח את השבוע של אחרי – קדושים, כי פרשת אחרי הוא פרשה של יום הכפורים, ופרשת קדושים יש בה עשר דברות, עין היטב, ואימת בזהר שכל סדרא היא מנהגת את כל השבוע:

בית אהרן

רבי אהרן מסרלין זיע"א

התעוררות קדשת יום הכפורים כשבת זו

אבי אדוני מורי ורבי וצוקל"ה פשהיה קורא בשבת זה פרשת יום הכפורים, היה לו געגועין גדולים על יום הכפורים כמעט עד פלות הנפש. והיה אומר, משל פשוטקחין מרקחת קודם נשואין בשביל הנשואין, טועמין מן המרקחת גם בשעה ההיא, וכך בשבת זו צריך להתעורר בהתעוררות קדשת יום הכפורים:

כונת התפלה

קב ונקי

רבי מנחם מענדל מסטריוב זיע"א

כפי ההכנה כן היא התפלה

איתא בספרים אשר לפי הכנת האדם קודם התפלה סובב הולף תפלתו אחר כך, אם משכים האדם בבקר והולף לעסקיו או משא ומתן ושוכנת מהבורא ברון הוא, ובפרט אם מדבר דברים בטלים חס ושלום, אלו המחשבות בעצמם מבלבלים תפלתו.

אבל אם מעת קומו ממטתו מכין עצמו להיות מעבדי ה' בתורה ובמזמורי תהלים ובמחשבות קדושות, ומתנהג על עונותיו ועושה תשובה שלמה עליהם, אז אין מבלבל אותו שום מחשבה זרה, ואדרבה מוסיף והולף קדשה ומתלהב יותר כל אחד לפי מדרגתו לעבודתו יתברך שמו.

הרמז בלשון הפסוק

וזה שאמר הכתוב (טו ל) כי ביום הזה דקאי על כל אדם ובכל זמן בכל יום ויום שעומד בו, יכפר עליכם לטהר

אתכם מכל חטאתיכם – שאם האדם מכין עצמו בבקר בתורה ובתשובה על כל עונותיו ובטהרת המחשבה כנ"ל, אז לפני ה' תטהרו – פרוש על ידי זה בשעה שאתה עומד לפני ה', הינו תפלה, כמו שכתוב 'ואברהם עורנו עמד לפני ה' (בראשית יח כב), תטהרו – הינו שלא יבלבל אתכם שום מחשבת פגול, ויהיה טהורה עומדת לעד:

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

השליח צבור צריך להזהר מאד לכוון בתפלה

וכל אדם לא יהיה באהל מועד בכאור לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל (טו יז).

אפשר לרמוז על השליח צבור, דהוא מוציא הרבים ידי חובתם, צריך לזהר במאד מאד שיכונן לבו בתפלה מתחלה ועד סוף, שלא יפנה לבו לדברים אחרים כלל, רק יתן בלבו שאינו עומד כי אם לפני ה' ואין שום אדם כלל שמפריד ביניהם.

ועל זה כתוב בהושענות 'אני והוא הושיעה נא', דהינו כשיחשב האדם שאין שום אדם, רק הוא והקדוש ברון הוא, מבטח שיושיעו הקדוש ברון הוא בתפלתו. וזה הדבר צריך לכל אדם. באמת, בפרט צריך השליח צבור שמוציא את הרבים ידי חובתם וסומכים עליו, צריך לזהר בכונת המחשבה ביותר, דאם לא כן, אין זה מרצה אלא מנאץ רחמנא לצלן.

יחשב כאלו רק הוא והקדוש ברון הוא נמצאים בעולם

וזהו פונת הפסוק, הוא מדבר על שליח צבור שהוא במקום כהן, דכמו שזה מכפר על העם, כך זה מכפר. וצריך זה השליח צבור שישם בלבו שלא יש שום אדם בעולם וזולתי הוא והקדוש ברון הוא.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו שנאמר וכל אדם לא יהיה באהל מועד, דהינו כשיבוא לאהל מועד שהוא בית הנקטת להתפלל, יחשב שאין שום אדם ולא שום דבר, דכל לרבות הדברים האחרים שהם עניני עולם הזה, וצריך השליח צבור שיחשב שלא יש

בעולם לא אדם ולא דבר וזולתי הוא והקדוש ברון הוא.

וזה צריך לחשב מתחלת התפלה עד סופה, וזהו שנאמר בכאור לכפר בקדש עד צאתו. וכשיעשה כך, הוי ראוי והגון שיכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל:

טרפי קדש

רבי חיים מאיר מויזניץ זיע"א

העומדים בבית המדרש בקרירות משפיעים גם על הש"ץ

תפלתם של הצבור מקרינה על בעל התפלה, ותפלתו תלויה בתפלתם, וכך היה הרב הקדוש בעל הצמח צדיק מויזניץ זיע"א אומר: 'אויב איינער גענעצט ביים דאווענען שיסט ער אריין א קעלט אויפן בעל תפלה' (אם מאן דהוא מפהק בשעת התפלה, הוא מחדיר קרירות בבעל תפלה).

הרמז בפסוק

ענין זה רמזו בכתוב אחרי מות שני בני אהרן בקרבנות לפני ה' וימתו (טו א), אם 'בני אהרן' הבנים הם בכחינת מתים, שאין להם חיות וחימות, אזי 'בקרבנותם לפני ה' רמזו לבעל תפלה העומד לפני ה', ו'ימתו', הוא בכחינת מת, כי העומדים בבית המדרש בקרירות משפיעים קרירות גם עליו. (עמוד קא):

תורי זהב

רבי בנימין מזאלוויץ זיע"א

התבודדות עם הבורא יתברך אפלו בעמרו בתפלה כותך אלף אנשים

איתא בחובת הלכות (שער האהבה פ"ג) דצריך האדם להרגיל עצמו במדות התבודדות להיות פרוש מבני האדם, עד שירגיל את עצמו כשיהיה בין אלף אנשים יהיה לו גם כן הדבקות ליחברך, ולא יהיה שום דבר חוצץ ומפסיק אותו מדבקותו יתברך.

ועל דרך שפרשתי פסוק וכל אדם לא יהיה באהל מועד בכאור לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו (טו יז), כי נודע שקדם התפלה צריך שיהיה לאדם התפשטות הגשמיות ולדבק מחשבתו

נטרד ביותר לבוא לכלל הלוקח, ממילא ומאליו בלתי ידוע לו מזה כלל, וזה היה סבה לטעות מנהג הרע הזה אשר נסתעף בין אנשי שלומנו מימים הקדמונים, בראיתם גדולי הערך בהתבוננותם והתפעלותם וטרדותם ירוצו ולא ייעפו בו.

העמקת הדעת דוקא בעמרו על מקומו מתוך שפלות

וגם זה כח דמיוני, ולא באלה חפץ ה' באמת, כי באמת אם יש לו במה להעמיק, על מקומו דוקא, ישוב וישוב אל ה' ברוח נמוכה, שידע לפני מי הוא עומד, פידוע שכל ענין התפלה בשרשה הוסדה על עמידה דוקא, והוא הנקרא 'קובע מקום לתפלתו', שכל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעוירו, כמו שנאמר 'יעמד' כו', ואין עמידה כו' (ברכות ו).

וסוד הדבר ידוע ליודעים, שהעמידה הוא בטול חיצוני בגופו, שזהו יותר עליון מבטול הפנימי שבמחו ולבו, וראיה ממלך בשר ודם שהעקר הוא מבטול הנגלה כו', וכל הכונות שבשמונה עשרה הכל בעמידה הוא.

וכהאי גונא בפסוקי דזמרא וקריאת שמע וברכותיה הכל בעמידה במקום אחד, ושידע לפני מי הוא עומד, שהוא הכונה מהתבוננות הכללי דסובב כל עלמין בכלל דוקא, שזהו עקר ההתבוננות, יותר מן ההתבוננות בדרך פרט (ח"א אגרת לו):

אגרות קדש

רבי דובער מליובאוויטש זיע"א
תוכחת מגלה על המנהג להלך ולסובב
אנה ואנה בעת התפלה כדי לבוא להעמקת
הדעת והתבוננות

ראה ראיתי כמה פעמים, אשר מנהג רע ולא טוב נסתעף בהמון אנשי שלומנו למגדולם ועד קטנם, ולכל העם בשגגה, כי לא ידעו סבת שרש הדבר, ואיש על רעהו יראו הקטנים על הגדולים, עד שנתפשט פהלכה רוחת בעניני ד"ח, שבלתי אפשרי לבוא להעמקת הדעת בהתבוננות בתפלה, כי אם כאשר כה יעשה, שילך ויתפלל אנה ואנה מפנה לפנה, וירוצן בכל כח ועז כאלו הוא טרוד ומטרד מאד בעמק ההתבוננות, ואם לא יתהלך כלל אלא יעמד על מקומו, לשון גיעו בהעמקת הדעת והשגה כו'.

לא יתכן לומר שההלך והמרוצה הוא סבה טובה להעמקת הדעת

הוי אחי, אל יקטן בעיניכם דברי אלה הנאמרים באמת, ויהיו נא לרצון אמרי פי הנאמרים לטובתם בתכלית. האם יאמר כל אשר רוח בינת אדם בו גם במלי דעלמא, אשר ההלוק והמרוצה יהיה סבה טובה להעמקת הדעת, אשר גם במלי דעלמא נהפוך הוא, אם ירצה אדם להעמיק דעתו להתישב בדבר מה, יעמד או ישב ויתבונן כו', אם לא להפוך, כאשר כבר

בהתרומוות האל יתברך, כאלו אינו עומד בין אנשים רק בין המלאכים בעולמות העליונים, ואז כששוכח שהוא עומד בין האנשים יוכל להתפלל בכונה גדולה וכלי פניות.

הרמו בלשון הפסוק

וזה אמרו וכל אדם לא יהיה באהל מועד, הינו בבית הכנסת או בית המדרש, מקום אשר מתועדים שם האנשים להתפלל, אז לא יהיה שום אדם במחשבתך, ורצה לומר שתפשיט הגשמיות כל כך עד שתשפח שעומד בין אנשים.

וזהו כבאו לכפר בקדש, הינו בשעת תפלה שהוא במקום קרבנות כפרה, עד צאתו, הינו מתחלת התפלה עד סופה, ואז בודאי וכפר בעדו ובעד ביתו, כי תפלתו תהיה ופה בודאי כשתהיה על אפן זה וכו' (פרשת צו):

דברי ישראל

רבי ישראל ממודן זיע"א
'וכפר על הקדש' - על דברים בטלים
בעת התפלה

וכפר על הקדש (טו טז) ותרגם יונתן באשתעות מליא, רצה לומר לכפר על הדברים בטלים בשעת קדשת תורה ותפלה בשפת קדש ובבית הכנסת מקדש מעט, ודי למבין:

פרשת אחרי

אחרי כו' דבר אל אהרן אחיך כו'. נראה על פי מה ששמעתי בשם המגיד הקדוש מקאזניץ זצ"ל שאמר בשעת קריאת התוכחה בפסוק 'והשמותי את מקדשיכם' (ויקרא כו לא) בזה הלשון: יתן השם ויחנינו ונזכה שיהיה בקרוב ויתקיים והשמותי את מקדשיכם. והוא פלא.

וכבר אמרתי בזה לפרש דבריו הקדושים על פי דברי חז"ל אשר מיכאל כהן גדול עומד ומקריב נשמות ישראל והם עולים לריח ניחוח לפניו יתברך שמו כמו הקרבנות, ונודע אשר גם על ידי אלו שנהרגו על קדוש השם עולה תענוג וריח ניחוח למעלה.

ועל זה היה בקשת המגיד הקדוש ז"ל, ורמוז זאת בתוכחה אשר הוא מלא ברכות כמבאר בפסרים, והשמותי את מקדשיכם הינו שלא יהיה עוד הריגת הקדושים מישראל, וזה לא אריח בריח

ויצאה נשמתו בנשיקה. וזהו גם כן פרוש הפסוק הנ"ל, שאזאת היתה גם כן מיתון, התקרבות לו יתברך.

ואמר שפן אצל צדיקים, הוא בנקל לבוא לאהבה גדולה עד שתצא נשמתן מגדל אהבה, אף ברית כרותה ומפרש שאין לעשות כן. אמר שחייב לעורר האהבה, 'השבועתי אתכם וכו' אם תעירו את האהבה כו' (שיר השירים ב ז), אכל צריך להיות רצוא ושוב, אם כן לכך שוב לאתריך:

ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא ככל עת אל הקדש (טו ב)

עטרת ישועה

רבי יהושע מד' יקוב זיע"א
'אל יבא ככל עת אל הקדש' - שלא
יהיה קדוש ה' על ידי הריגת

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימתו (טו א)

שפתי קדשים

רבי צבי הירש מנדבורנא זיע"א
בני אהרן מתו מיתת נשיקה | הרמ"ע
מפאנו נפטר מחמת דבקות

בפסוק אחרי מות שני בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימתו. הרב הצדיק דקהילת בוטשאטש זיע"א אמר, ששמע שהרב הגאון וכו' מורנו הרב מנחם עזריה בעל עשרה מאמרות זללה"ה היתה פטירתו על ידי נשיקה, שהיה לו זמן התבודדות לעורר אהבה לבורא כל עולמים יתברך, ואמר להשמש שזמן מגבל ימתין ואחר כך תכף יבוא אליו וימשכו עד יפסק מדביקותו. כן היה בכל יום.

והיה היום ויהי שרפה בעיר, ומתוך הבהלה שכח משמשו לבא בזמנו, ויבא במעט זמן אחר כן וימצאהו מת

ניחחכם', שלא יהיה עוד נחת רוח פנה. ולזאת שפיר בקש המגיד זי"ע שנוכח לזה בזמן קרוב. ואמרתי פרוש זה לפני מרן אבינו הגאון הקדוש זצ"ל וקלסיה.

הרמז בלשון הפסוק

ועל פי זה יש לפרש הקרא שלפנינו, פי אמרו ז"ל אשר מיתת בני אהרן היה גם כן שיתקדש שם שמים כמו שנאמר 'ונקדש בכבודי' (שמות כט מג) ודרשו חז"ל (תנחומא שמיני א) במקבדי, והיה אומר משה לאהרן סבור הייתי שיתקדש הבית בי או בך, עכשו אני רואה שהם גדולים ממני ומך.

וזה אחרי מות שני בני אהרן שהיה אז קדוש השם, אמר הקדוש ברוך הוא ואל יבא ככל עת אל הקדש. וזה ואל יבא ככל עת עולה עקבת, לרמוז על עקבתא דמשיחא שתהיה הגאלה בקרוב בלי הריגת הקדושים וקלי חבלי משיח, אמן פן יהי רצון:

בזאת יבא אהרן אל הקדש כפר בן בקר

(הנא הוא דמתיב 'לדוד ה' אורי וישעי ממי אינא' (תהלים כו א), ויק"ר כא א) (טו ג)

תורת הרמ"ל

רבי משה לייב מסאסוב זיע"א

באור דברי המדרש על פי משל נפלא

במדרש: 'בזאת יבא אהרן אל הקדש כפר בן בקר', זהו שאמר הפתוב 'לדוד ה' אורי וישעי ממי אינא וממי אפחד'.

המדרש אומר דרשוני, ונראה על פי משל, למשל אם ישם אדם אבר אחד על האש וסגר עיניו שלא לראות האש, אפלו הכי נכה - אף על פי שאינו נראה לו, מפני שסמוך לו האור של האש - לכן לא הועיל הסגורות עיניו, ואם האש רחוק ממנו ואינו יכול לראות בתוך האש אזי די לו בסגירות עיניו לחוד.

מי שמרחק מהתורה אינו יודע ומכיר באורה וקדושתה כלל

כך הנמשל מוכן, בזה העולם השפל אם אדם חלילה מרחק מהתורה הקדושה, אזי אינו יודע כלום מהאור של התורה הקדושה גדלותו ורוממותו עד אין סוף, וקודשא בריך הוא ואורייתא הוא חד (וזהו ח"א עג).

המקרב אל התורה מכיר באורה הנורא ולכו בווער תמיד

אכל אם הוא תמיד מקרב יותר אצל התורה הקדושה, אף על פי שהוא כמעט פסגות עיניו פנ"ל, שהוא בדיו שחר, אף על פי כן הוא יודע אמתו,

שהוא אש שתרה על גפי אש לבנה, יודע שהאורות אין סוף, והלב בווער תמיד כאש בהתורה הקדושה.

על האדם ללכת עם התורה תמיד ולשבר הקלפות ואז יהיה תמיד בשמחה ולא יירא משום דבר

על פן צריך כל אדם לילך תמיד עם התורה הקדושה, ולעסוק בו ולדבק בו, שיוכל עם התורה לשבר הקלפות והחיצונים ממקום חוצה ולבטל כל הדינים, ואם כף אתה עושה אזי טוב לו, וילך תמיד בשלום ובשמחה, ולא יירא ולא יפחד משום דבר.

באור דברי המדרש על פי הנ"ל

זה פרוש המדרש בזאת יבא אהרן אל הקדש כפר בן בקר, כף אמר השם יתברך למשה, אמר לאהרן אחיך, בזה הדרך הנ"ל ילך תמיד, 'כפר בן בקר' הנקרא דינים פירוע, זהו שאמר הכתוב לדוד ה' אורי וישעי ממי אינא ממי אפחד, אם כף אתה הולך אז טוב לו ולא יפחד משום דבר פנ"ל, ודוק ותבין פנ"ל:

ונתן אהרן על שני השעירים גרלות גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל

(טו ח)

חמדת דוד

רבי דוד צבי מנייטטאדט זיע"א

נחת רוח לפני הקב"ה מהמניעה מהרע כמו בעשית הטוב

מצות עשה, היא לעשות רצון הבורא יתברך שמו, והוא בחינת גורל אחד לה', ומצות לא תעשה היא להפוך, להשליך תאוות עולם הזה ולשברם, שלא לעבור על רצונו יתברך שמו, שרצונו יתברך הוא שישראל יהיו קדושים אליו, 'ממלכת כהנים וגוי קדוש' (שמות יט ט), בחינת גורל אחד לעזאזל לשלח אותו המדברה, לא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה איברים (יומא פ"ו מ"ו), שנשבר לגמרי.

מעשה ביהודי הקדוש מפרשיהא זיע"א

ושמעת בשם היהודי הקדוש וצללה"ה שפעם אחת נתן לאחד ממקורביו פרי מתלעת, והיה קשה בעיני התלמיד ההוא, הלא היהודי הקדוש יש לו רוח הקדש וגם רוצה להנאות לו בזה, שיאכל מסעודתו, ומדוע נתן לו פרי מתלעת.

והרגיש היהודי הקדוש בזה ואמר לו - תדע כי כמו שנבאר הפרי הפשרה כדי לאכול אותה בקדשה, פן נבאר המתלעת שלא לאכלה ולגדור עצמו, וכה נעשה רצון הבורא יתברך שמו:

והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל יעמד חי לפני ה' לכפר עליו לשלח אתו לעזאזל המדברה (טו ט)

סוד ישרים

רבי גרשון העניף מראדוין זיע"א

העמדת השעיר לעזאזל חי עד אחר גמר כל העבודות הוראה על החשיבות העצומה אף בכבוד ניצוץ כל שהוא של קדשה שערו לא נכר

גדל הנדיבות ועצם הרחמנות שיש להשם יתברך על כל לבושי ישראל, שאפילו תפיסתם האחרונה נמי יקרה בעיניו יתברך מאד. ומראים לנו זאת בשעיר עזאזל, שענינו לדחות את כל הרע הנמצא בישראל ולשלחו אל ארץ גזרה, וככל זאת הוא המצוה שיעמד חי עד אחר גמר כל העבודות.

וזהו להורות שכל זמן שיש עדין מעט טוב לברך מאותו הרע אין נח להשם יתברך לדחות אותו לגמרי, ולזה היה עומד השעיר ומתעכב בשלוחו עד אחר כל העבודות, אז נגמר הברור בשלמות ונדרחה הרע לגמרי לחוץ, אבל כל עוד שהיה מערב בו עדין מה שהיו יכולין להכניס ממנו לקדשה שיהיה נשאר בתפיסת ישראל, קשה מאד בעיניו יתברך להפסיד זאת.

וכן רואים בזה שהכהן היה צריך לכנוס פעם שנית לקדש פנימה להוציא את הפך ומתתה. ולהבין זאת מדוע לא לקח באמת עמו את הפך והמתתה תכף ומיד בעת גמר עבודת הקטרת בפנים שלא יהיה צריך עוד הפעם לכנוס לפני ולפנים להוציא אותם.

אלא זה הפל לרמוז החביבות והיקרות של תפיסת ישראל בעיני השם יתברך, פי הגם שהכהן גדול היה מכרח לעזוב את כל תפיסתו בעת שנוכנס לפני ולפנים, כמו שרמזו ז"ל בגמרא (יומא ט:): שלא יתקן מבחוץ ויכנוס, גם הבגדי בד שלבש מורה שלא היה רשאי לכנוס בשום תפיסת אדם כלל, בכל זאת צוה השם יתברך לבלתי יקח תכף ומיד אחר הקטרה את הפך והמתתה, רק יעזוב אותם שם ואחר כל עבודתו יכנס עוד הפעם לפני ולפנים, להורות שיקר מאד בעיני השם יתברך התפיסה של האדם, וחספז בקיום היתתה כל מה שהוא באפשרי, וכל עוד שיתכן שיתעכב קיום התפיסת אדם כף הוא כל רצונו יתברך:

כי כיום הזה יכפר עליכם וגו' לפני ה' תטהרו (טו ל)

ישמח משה

רבי משה מאוהנעל זיע"א

הנשמה הקדושה משולה לבגד יקר העתיד להיות מוכא לפני המלך והתלכלך, שנצרך אמן מיוחד לנקותו

בסוף יומא (פה): אמר רבי עקיבא אשריכם ישאל, לפני מי אתם מטהרים, ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים.

על פי המבאר, כי דבר יקר, נקל בו הפתם והפגם במעט מן המעט. וגם מהמבאר כי אינו דומה הנקיין של הבגדים וצחצוחן המובאין לפני הדייט, פהמובאין לפני מלך גדול, דלזה צריך אמן גדול, וגם צריך לזה דבר יקר המנקה היטב, ולא יועיל לזה המנקים הפשוטים כמו נתר ובורית.

והנה ידוע כי נשמותינו חלק אלקי ממעל דבר יקר מאד, שרש גבוה מעל גבוה יותר ויותר ממלאכי השרת, ובדבר קל נעשה בו פתם ופגם, וגם צריך נקיין להביאו לפני מלך גדול ונורא שאין כמוהו, על פן איזה אמן נמצא לנקות דבר יקר כזה ונקיות כזה שצריך לפני מלך גדול כזה, היספיקו כל רפאי גלעד, ומכל שכן האיד נמצא דבר יקר המנקה שצריך לזה, היספיק כל צרי גלעד.

נחמתנו היא שכיון שהקדוש ברוך הוא בעצמו מטהרנו מי אמן כמותו לנקות נשמתנו כראוי

אבל הבטיחנו לבל נתיאש, כי לעמת זה שמוכא לפניו יתברך שהוא מלך גדול ונורא, הלא הוא בעצמו המטהר והמנקה, ואין לה אמן כמוהו יתברך, ולעמת שצריך דבר יקר שהאמן ינקה, הוא יתברך כפיכול בעצמו הוא הדבר יקר, פי כפיכול בעצמותו הוא המנקה.

וזה אמרו אשריכם ישאל לפני מי דייקא אתם דייקא מטהרים, רצה לומר לפני מלך גדול, ובגד חשוב כנשמתכם, לעמת זה ומי מטהר וכו', ואומר (ירמיה יז א) מקוה וכו' כנ"ל.

ולכך סמוך המאמר הנ"ל למה שמביא לפניו לפני ה' תטהרו, דהינו לפני ה' דייקא תטהרו דייקא, ולכך אמר תקנתי, והבן. והנה עוד יש מבון בזה כי לפני ה' ודאי תטהרו, פי מקוה ישראל ה', רק צריך התעוררות רב לבא לפני ה', והבן:

ושמרתם את חקתי וגו' אשר יעשה אתם האדם וחי בהם (יח ה)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

שמירת כל המצות תלויה בשמירת הברית

ושמרתם את חקתי ואת משפטי, היא שמירת הברית, דחקים ומשפטים גימטריא 'ברית הני'ה' כמו שאמרנו, לומר דשמירת החקים והמשפטים תלויה בשמירת הברית, דאם אין שמירת הברית אין כל.

וזהו שמסים אשר יעשה אתם האדם וחי בהם, דחי רומז לברית, משום דהברית רמוז ביסוד, והיסוד נקרא 'חי', להכי קאמר דשמירת החקים והמשפטים תלויה בקיום ושמירת הברית הנקרא 'חי', לפיכך אמר וחי בהם.

כששומר הברית שורה הקדשה הנקראת חיים

אי נמי וחי בהם לרמוז, דהקדשה בכל מקום היא הנקראת חיים, והסטרא אחרא נקראת מות, ולא שיף שתשרה הקדשה על האדם שהיא החיות, זולת בשמירת הברית, לפיכך אמר וחי בהם, דהינו שתשרה עליו הקדשה הנקראת חיות, והגדר לזה, אני ה', חשב שאני בין עיניך, וכה לא תטה זמין ושמאל:

ושמרתם את משמרתך (עשו משמרת למשמרתך יבמות כא.) (יח ל)

לקוטי טיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

מעלת הגדרים וסיגים המרחקים את האדם מנוף האסור

מכאן הוא היסוד לגדרים וסיגים דרבנן, וכך גם לגדרים וסיגים שכל יהודי חייב להגדיר את עצמו בהם אפילו בדברים המתירים – בכדי לא לבוא חס ושלום לידי אסור,

כאמור בספרי מוסר (חובת הלבבות שער התשובה פ"ה) שיש להשמר ממאה שערים של התר כדי לא להגיע לשער של אסור.

ישנם פאלה הטועים וטוענים: לשם מה יש לחפש חמרות חדשות? אם ביחס לדברים שנאסרו על ידי רבותינו שפכל דור נאמר 'לא תסור מן הדבר אשר נגידו לך' (דברים יז יא), וגם בזה אין לדקדק יותר מדי, אבל חמרות חדשות ודאי שאין לחפש, דייך מה שאסרה לך התורה.

ומביאים הם ראיה לידעתם ממה שאמרו בירושלמי (סוף קידושין), עתיד אדם לתן דין וחשבון על כל שראת עינו ולא אכל.

יתר על פן – טוענים הם – כיון שקשה מאד לקיים את כל הוראות התורה במלואן, לא כדאי להרבות בחמרות והדורים פי על גדם עלול אדם חס ושלום להפסיד את העקר. רבוי חמרות עלול להביא לידי עזיבה גמורה מדרך התורה חס ושלום.

ומביאים ראיה לטענה זו מחטא עץ הדעת, שרש כל החטאים, שכתוצאה מהוספת אסור שהקדוש ברוך הוא לא צנה 'לא תגעו בו' (בראשית ג ג) באו לידי חטא.

ברם, טענה זו בטעות גדולה יסודה. התשובה לדבר: כלם מרועה אחד נתנו. מצד הלאו ד'לא תסור' יש גם לגזרות דרבנן תקף וחמר של דינים דאורייתא. וחלוקי הדינים בין דאורייתא ורבנן הם מפני שפך רוצה התורה, שבדאורייתא יהא ספקו לחמרא וברבנן ספקו להקל, וכדומה.

כך גם ביחס לחיוב המטל על כל אחד להגדיר את עצמו בדברים המתירים, שכן גם זה הוא צווי התורה – ושמרתם את משמרתך.

נוסף למצות עשה של 'קדשים תהיו וגו' (ויקרא יט ב) 'והתקדשתם' (שם יא מד), קדש עצמך במתן לך (יבמות כ.), לקדש עצמו אפילו בדברים המתירים – הרי זה נכלל גם ב'ושמרתם את משמרתך' – 'עשו משמרת למשמרתך'.

הטעם שלאדם הראשון לא היה נצרך גדרים וסיגים

ובלפי ההוכחות מהירושלמי ומחטא עץ הדעת פנ"ל, המענה הוא: אדם הראשון בהיותו בגן עדן היה מרפכה לאלקות ולא היה לו כל שזכות לרע. וראיה לדבר מכך שגן עדן אינו סובל מציאות של רע [ולפיכך לא היה ביבולתו להשאיר לאחר החטא בגן עדן].

מרכבה – כל מעשיהם הם רצון הרוכב. במילא אין פאן מקום לגדרים וסיגים, משום שאין חשש שיכשלו, ואדרבה, לא זו בלבד שהגדרים והסיגים מתירים, הם אף מהווים חסרון.

שכן אדם שהוא בבחינת מרפכה לאלקות, וכל עשיותיו קדשה, בשעה שהוא עוסק בענין הריהו מרומם אותו, ובכך שהוא נמנע מלעשות דבר הריהו מונע את העליה של אותו הדבר, ובדגמת אכילת

הוא, כי בימים האלו מחזיב כל איש ואיש מישראל לטהר את עצמו בימי הספירה כמו שנטהרו ישראל מאז מטמאת מצרים, פנוע מהזהר הקדוש, שבועה שבועות פענזן שבועת ימי הנדה הם.

ולכך אומרים אז מסכת אבות, כדי לראות ולהכין כל המדות טובות הנזקרים שם, ולכסף ולהשתוקק מתי אעשה כן גם אני, ולשוב בתשובה שלמה לפני השם תפריד.

הטעם שיש חמשה פרקים במסכת אבות

ולזאת יש במסכת זו חמשה פרקים נגד ה' שערי בינה הכוללים, וכל אחד כלול מעשר הם חמשים שערי בינה, עולם התשובה.

ימים אלו מסגלים לרפואת הגוף וכוונת שמסגלים גם לרפואת הנפש

וימים האלה נקראים אצל אמות העולם 'מיי' וגם הם מודים שהמים האלה הם טובים ומסגלים לרפואה, ומיי הוא מנזן חמשים, והעקר הוא שהמים האלה הם טובים ומסגלים לרפואות הנפש, ויהי רצון שירפאנו ה' ונרפא, אמן:

• לשונות של אור •

זריזות

של"ה הקדוש

רבי ישעיה הלוי הורוויץ זיע"א
'נחי בהם' - חיות וזריזות לעניני קרשה

כל מה שיעשה האדם יעשה בזריזות נפלא, זהו נחי בהם, כלומר בחיות נמרץ, על דרך שפרש רש"י על ענין עשרה דברים שנאמרו בכוס של ברכה, ואחד מהם 'חי', ופרש רש"י ז"ל פרישק"א בלע"ז. והכונה בכאן כלומר, שיעשה בכריאות ובחיות ובזריזות כל מעשה אשר צוהו השי"ת (פרשת אחרי מות דרך חיים תוכחת מוסר):

זודאים בשדה

רבי ראובן מ'ארנובצה זיע"א

מי שאינו מקיים המצות בחיות נקרא 'מת מצוה'

האדם שהולך בתורת ה' ומקיים מצותיו כשאינו פראוי בדחילו ורחימו ובהכנעה נקרא 'מת מצוה', רק צריך לקיים המצוות בחיות הבורא בדחילו ורחימו פנוע (ד"ה ושמתם):

עבודת ישראל

רבי ישראל מקוויניץ זיע"א

חדש איר מסגל לרפואה | 'איר' בנימטריא 'ארך'

והנה הרופאים הסכימו על חדש איר לסגלה לרפואה. והגם שהם מונין לחדשים, בודאי נשתלשל הענין מחכמת ישראל שרומז פי 'איר' בגימטריא 'ארך' שמשם בא הרפואה על שם ארוכה ומרפא.

סגלת היין לרפואה

ונם מה שאיתא בגמרא (ב"ב נח:): בריש כל אסוןן אנא חמר, וכמה רופאים הסכימו לסגלת היין לרפואה. וסודו כי הגפ"ן ידוע מספרו מכתבי הארז"ל הוי"ה באה"ה, הוי"ה באדנ"י, שהוא מורה על יחודא עלאה ותתאה

והנה משה רבנו עליו השלום המשיך הרפואה משם באמרו (במדבר יב יג) א"ל נ"א ר"פא נ"א ל"ה, התבות מספרם רפ"א"ל הגפ"ן שהוא המלאך הממנה על הרפואה, ושמות הנ"ל שמספרם הגפ"ן מסגלים לרפואה, לכן אמרו בריש כל אסוןן אנא חמר:

זר זהב

רבי זאב וולף מסטריקוב זיע"א

מעלת חדש איר ימי העמר לרפואה | 'עמר' גימטריא רפאל'

בראש חדש איר נכנס אחד מהנלוים אליו לבקרו, ואמר כי החדש הזה רפואה היא לחולי ישראל, פי 'עמר' גימטריא רפאל, עם הכולל, ולכן מסגלים הם לרפואה (אמרות טהורות השמטות):

ישמח ישראל

רבי יחמיאל ישראל יצחק מאלפסנדר זיע"א
איר ר"ת אני ה' רופאך

הנה נודע דברי הרבי רבי בונם מפרשיסקא זצלה"ה זי"ע, ראשי תבות 'איר' - אני ה' רופאך. 'איר' מלא בשני יודי"ן, פתבו הספרים הקדושים, ראשי תבות אברהם יצחק יעקב ר'חל (ר"ח איר ב):

מסכת אבות

אוהב ישראל

רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זיע"א
טעם אמירת פרקי אבות בין פסח לעצרת
טעם אמירת פרקי אבות בין פסח לעצרת

קדשים, אכילת שבת וכו'. אכל במקום שיש צורך בגורים וסגים, הרי הם מעלה

(ח"א עמ' 254-253):

ספירת העמר

בת עין

רבי אברהם דב מאברוקט זיע"א
ימי הספירה על האדם לזכך עצמו במסירות נפש ולהכין עצמו לקבלת התורה

דהנה בפסח היה יציאת מצרים ממקום השמאה, על פן צריך האדם לזכך גופו בימים אלו, וכמעשה ארץ מצרים לא יעשו, רק לקדש עצמו ולטהר מכל תאוות גשמיות בימים הללו, ולכסף ולהשתוקק בכל לבבו ובכל נפשו במסירות נפש ממש.

ולהכין את עצמו לקבלת התורה אנכי ולא יהיה לך, כמו בשעת מתן תורה שפסקה זממתן (שבת קמו), והיו בהינדפכות החמירות, והיו משתוקקים לקבלת התורה במסירות נפש ממש, כמו שאיתא (שבת פח:): שפרכה נשמתן, ולכך היה מיחד שמו ותפריד עליהן אף על פי שהן חיים ואמר (שמות כ ב) 'אנכי ה' אלהיך', וזה היה מחמת מסירות נפש.

כך צריך כל אדם להכין את עצמו במסירות נפש בימי הספירה לקבלת התורה 'אנכי ה' אלקיך', שהבורא עולם ברוך הוא יהיה נקרא 'אלקיך', ולצאת מבחינת גלות מצרים, בחינת גלות הדעת, ולבא לבחינת שלמות הדעת וינדעת היום והשבת אל לבבך פי ה' הוא האלקים' (דברים ד לט) (ד"ה א"י ער"ז):

חדש איר

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפ"שטיין זיע"א

הטעם שנהגו צדיקי הדורות לפלפל בתורה בר"ח איר

על פן נהגו אנשי קדמוני זמננו ללמד בראש חדש איר ובראש חדש מרחשון הלכה תוס', מפני שביום טוב נתגלו קדשות עליונות על הפנסת ישראל שהן בינה ודעת, וצרוף של ראש חדש איר וראש חדש מרחשון מורים על הדעת, ונתפשו חדשים אלו להשיג דעת התורה יותר מבשאר חדשים. והיה זאת להם לאות אם נתוסף להם דעת יותר ומחדשין חדושין דאורייתא יותר מבשאר חדשים אז ידעו שהשיגו בהחג הקדשות העליונות (פרשת שמיני ד"ה אל תשקצו):

באהבת תורה עד שיהא נראה כמשתגע (פרשת שמיני ד"ה מד' י"ז):

דברי סופרים

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א השקוע לגמרי בתורה כל שיתתו היא תורה מ"י שכל מעיניו ומחשבותיו והרהוריו שקועים בדברי תורה, זוכה שכל שיתתו תורה (אות לו):

תפלה

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א יש להתפלל על כל דבר קטן וגדול יתגבר להיות זריז כאיל לכל ימנע עצמו להתפלל על כל דבר ודבר, ואל יאמר מי אנכי שאמלא לבי להתפלל על דברים פאלו, אל יאמר פן, וכגדול פקטן יתפלל תמיד (ד"ה בזאת):

תפארת עזיאל

רבי עזיאל מייזליט זיע"א כאשר רצון ה' להתמלאות רחמים על האדם שולח לו מבקש שיתפלל עליו כשרצון קוננו יתברך שמו למלאות רחמים על אדם, שולח לאדם איזה תחנה ובקשה לפניו שיבקש בתפלה זו ויהא נענה (יום הכיפורים):

יתחיל להתפלל עבור עצמו ושוב לאחר מכן יבין עבור השכינה כשאדם רוצה להתפלל לפני השי"ת העקר הוא שיתפלל עבור השכינה הקדושה, רק שבעוה"ר יש לנו לב ערל ואין יכלת בנו להתפלל על גלות השכינה, ועצה היעוצה שיתפלל מקדם על עצמו בלב שלם ואחר כך באותו הלב יתפלל עבור גלות השכינה (ליקוטי תנ"ך – תהלים):

שלא לשם שמים, הוא גורם שבלמוד ההוא לא התחבר עם השם יתברך, וזה שאמרו 'ממשנתו', מלמוד שלו שלא לשם שמים:

ערכי נחל

רבי דוד שלמה אב"ד סודקא זיע"א העוסק בתורה שלא לשמה ומתוך גאון מתקשה לקבל תוכחה יותר ממי שאינו עוסק בה

ודבר זה נראה בחוש, פי האיש אשר לא יעסק בתורה והוא משוקי האיש, לא יכל בלבבו גבה וגאון והוא ישמע לקול מורים, משא"כ איש המתגאה על ידי תורתו אין לו תקנה בקל, כי הוא לא ישמע בקול מורים באמרו גם אני כמוך וכל העדה פלם קדושים ומדוע תתנשאו ואיזה הדרך עבר רוח ה' מאתי לדבר אתך, וכל זה לפי שתורתו שנפסקה משרשה מטמא אותו יותר מאשר העברות מטמאים לשוקי האיש אשר אינם יודעים בתורה מאומה, והבן דבר זה (פרשת חוקת):

שער התפלה

רבי חיים מטשורנוביץ זיע"א הלומד תורה זוכה לטעם מתיקות נפלאה ומחשבת בכל יום עקר המשכת אור התורה אל הבריאה הוא על ידי מי שזוכה להנות מאור התורה לטעם ממתיקות אורה – אור הרוחניות שבה, שהוא רצון אלהינו ב"ה וב"ש הנעלם בה (שער הניפול):

בפורי אביב

רבי יעקב אריה מרדזימין זיע"א על האדם להשתכר באהבת התורה עד שיהא נראה כמשתגע שצריך אדם לשפר עצמו בתורה באהבת השי"ת ובאהבת התורה כמו שנגמר 'באהבתו תשגה תמיד', וצריך לשפר

מצות

עבודת ישראל

רבי ישראל מקוץ'ניץ זיע"א ע"י המצות מבטלין החמירות ומדבקים אותה בהשי"ת ע"י המצות ומעשים טובים מכניעין ומבטלין החמירות לעלות ולהדבק באור עליון א"ס ב"ה ומעלין כל הדומם צומח חי עמהם. ומכ"ש אנשי ישראל הצדיקים אשר בעת עשייתם המצות ומעשים טובים ממש מתפרשים מהגשם ונדרבין ממש בו ית' ויש אז ממש בטול להגוף (ד"ה כמעשה):

תורה

דגל מחנה אפרים

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א הלומד תורה לשמה זוכה לבחינת יום כפור מ"י שלומד תורה לשמה בפננה הנ"ל אזי נעשה אצלו בחינת יום הכפורים ממש (ד"ה וכפור): הלומד תורה לשמה נעשו כל אבריו מרכבה למצות ונהיה אחדות גמור עם התורה וכשאדם עוסק בתורה לשמה לשמור ולעשות, אזי מקרב כל אבריו לשרשם מהיכן שנמשכו ונתהוו, הינו אל התורה, ונעשה כל אבר שלו מרכבה למצוה פרטי המתיחס לאותו אבר ונעשה הוא והתורה אחד ביחוד ואחדות גמור (ד"ה עור ירמוז):

חיים וחסד

רבי חיים חייקא מאמדוקא זיע"א הלומד שלא לשם שמים אינו מתדבק בהשי"ת השונה ומפסיק ממשנתו (אבות פ"ג מ"ז). פי' אף ששונה וחזר, רק שלומד

אוצרות גאוני הדורות

על פי מה שכתב רש"י בפרשת משפטים (שמות כד') ייראו את אלהי ישראל, נסתכלו והציצו ונתחייבו מיתה, אלא שלא רצה הקב"ה לערוב שמחת התורה, והמתין לנדב ואביהוא עד יום תגפת המשפן.

ואיתא בספרים הקדושים כי מעת שנגזר חס ושלום על האדם למות, מן אז נחשב הוא כמת, וזה שאמר אחרי

המשפן (בראש חדש ניסן), פרשת פהגים וכו', ופרשת אחרי מות וכו'. והקשו בתוספות (ד"ה ופרשת) למאן דאמר כל מקום שנגאמר 'אחר' הנה סמוך, ו'אחרי' מפלג, הרי פאן פתיב 'אחרי' וכו' ביום הנה.

ושמעתי בשם הגאון מוה' דוד דייטש זצ"ל (בעל המספר ספר אהל דוד) כי הפסוק בעצמו מתרץ קושיא זאת, והוא

אחרי מות שני בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימתו (טו א)

אפריון

רבי שלמה גאנצפריד זצ"ל נתחייבו בני אהרן מיתה כבר בשעת מתן תורה (ס) איתא, דאמר רבי לוי שמונה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו

מדבר על שני סוגי עונות, בשוגג ובמזיד, מהו שאמר "ומפשעיהם לכל חטאתם", היה צריך לומר "ומפשעיהם ומחטאתם".

ויובן על פי מה שכתב רבי יעקב אלגאזי בספרו 'שארית יעקב' (דף קלט ע"ד), כי הטעם שהעניש הפתוב את העובר עברה בשוגג, הוא מפני שאין אדם חוטא בשוגג, אלא אם כן קדם לו עון במזיד, ומכיוון שעדין לא נטהר מהעון, לכן נכשל בשוגג. והראיה לכך היא, שהרי אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה לבהמתן של צדיקים וכל שכן לצדיקים עצמם (גיטין טו), ואם לא היה בידו שום עון, ודאי שלא היה ה' מביא תקלה על ידו.

וזהו שרמז הפתוב "ומפשעיהם לכל חטאתם", שפשעיהם, שנכנסו טמאים במזיד למקדש, הם אלו שגורמו לחטאתם שיפנסו טמאים בשוגג. וכן יש לפרש את פונת הפסוק "והתודה עליו את כל עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם" (ויקרא טו, כא), שהפשעים הם שגורמו "לכל חטאתם". (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ונתתי פני בנפש האכלת את הדם והכרתי אתה מקרב עמה (וי י)

אמרי שפר

רבי שלמה קלוניר זצ"ל

האוכל דם נדון בפני עצמו כדי שלא יצא זכאי בדיו מחמת אחרים

ופרש רש"י פונה אני מכל עסקי ועוסק בו, עכ"ל. והדבר פלא מה הצריך לפנות מכל עסקיו אם יעסק בהאישה הזו, הלא ידו יתברך בכל משלה ועניו משוטטות בכל, ויוכל לעסק בעסקיו ולהעניש את האישה הזו גם כן.

אך נראה, דהנה לפעמים העולם נדון אחר רבו, ואם הרב הוי זכאי אף שהמעוט חייב נדון כזכאי, וכזה מרויח היחיד אם הקדוש ברוך הוא דן את העולם בכללו, דאז נדון אחר רבו ויצא זכאי, אכל אם אין הקדוש ברוך הוא דן את כל העולם רק היחיד, אז נדון לפי מעשיו. וזה שאמר הקדוש ברוך הוא דלא יסבר האישה הזו דיהיה כל העולם נדון בשעה שהוא יהיה נדון וממילא יהיה זכאי, רק אני פונה את עצמי מכל עסקי, ויהיה נדון הוא ביחיד לבדו ואז יכרת.

או יש לומר, כיון דיש עת רצון, ויש עת חרון אף וכעס רחמנא לצלן, ובשעה שהצדיק נדון מתעורר רחמים בעולם ואף הרשע הנדון מרויח אז, או להפך בשעה

הרי יתכן שמיתת צדיקים כלל לא מכפרת, והסמיכות באה לענין אחר? ועל זה הביא את מה שה' כפר לארץ אחרי מות שאול, ועתה שיש למוד שמיתת צדיקים מכפרת, אם כן נוכל ללמד מזה שהזכיר את מיתת הצדיקים ביום הכפורים, שאין מיתת הצדיקים כמו קרבן שמכפר רק על שוגג, אלא מכפרת היא אף על מזיד כמו יום הכפורים. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

בזאת יבא אהרן אל הקדש (טו א)

ימי חייה הימים

רבי יהודה ליבוש רוזנבוים זצ"ל
נשמת אהרן הכהן באה לטיע לצדיקים ככל דור בעבודת יום הכפורים

פרש רש"י 'בזאת' גימטריא ת"י, רמז לבית ראשון שעמד ת"י שנים. אפשר לומר על דרך ששמענו בשם הרבה צדיקים בזמננו, בעת שאומרים העבודה ביום הכפורים בכונה גדולה שראין ברוח הקדש לפנייהם נשמת אהרן הפכה שפא לטיעם בעבודה.

ואנו צריכין להאמין באמונה שלמה שיש בכל דור ודור צדיקים אמתיים גדולים, כמו שהיה לפנינו הרב הקדוש המגיד מקאזניץ, והרב הקדוש מלובלין זצוק"ל, והרב הקדוש בעל מחבר קדשת לוי וכדומה, כמו שמצינו בגמרא (ירושלמי שבת פ"א ה"ב) לעולם יראה האדם כאלו בעל השמועה עומד לנגדו, ומסתמא היו הרבה בזה המדרגה שראין לפנייהם בעל השמועה עומד לנגדם כנ"ל.

וזה סוד פונת רש"י ו"ל 'בזאת' גימטריא ארבע מאות ועשר כמנין 'משפן', וגם רמז לבית ראשון, פרוש כמו שבמשפן היה אהרן הכהן עושה העבודה, כן בכל ימי בית ראשון שהיו כהנים גדולים צדיקים אמתיים כמאמר חכמינו ז"ל, בודאי בא נשמת אהרן אחר הסתלקותו בעצמו יבוא ויראה לעיניהם על פי רוח קדשם לטיעם.

וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם (טו טז)

שלמי תודה

רבי שלמה זאנה זצ"ל

הפשעים הם הנורמים לחטאים

פרש רש"י, "מטמאת בני ישראל", על הנכנסים למקדש בטמאה ולא נודע להם בסוף, שגאמר "לכל חטאתם", וחטאת היא שוגג. "ומפשעיהם", אף הנכנסים מזיד בטמאה. ויש לדקדק, שמאחר שהפסוק

מות' שהוא מפלג, ואף כי לא נראה מיתתו עד היום, אבל באמת כבר בשעת מתן תורה בקרבנתם לפני ה' שהסתכלו והציצו אז נתחבבו וימותו.

קול יעקב

רבי יעקב שאול זצ"ל

מיתת צדיקים מכפרת אף על עברות במזיד

מוכא במדרש (ויק"ר כ, א), 'באחד בניסן מתו בניו של אהרן, ולמה מזכיר מיתתן ביום הכפורים, אלא מלמד, שבשם שיום הכפורים מכפר, כך מיתתן של צדיקים מכפרת. ומנין שיום הכפורים מכפר, שנאמר "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם" (ויקרא טו, ל). ומנין שמיתתן של צדיקים מכפרת, דכתיב "ויקברו את עצמות שאול" (ש"ב כא, יד) וכתיב "ויעתר אלהים לארץ אחרי כן" (שם).

והתמיהה על דברי המדרש עולה מאליה, מהו ששאל 'ומנין שיום הכפורים מכפר', והלא שמו מוכיח עליו שהוא יום כפרה. עוד תמוה, מהו ששאל 'ומנין שמיתתן של צדיקים מכפרת', ולמד כן ממות שאול, הרי כבר למד זאת ממה שנסמכה מיתת צדיקים ליום הכפורים, ומה הצורך בלמוד נוסף.

ויש לבאר, שהנה קרבן חטאת ואשם מכפרים על עברות שנעשו בשוגג. מה שאין כן יום הכפורים שמכפר אף על עברות במזיד. והנה במיתת הצדיקים אין ידוע אם מכפרת רק על שוגג כמו קרבן, או אף על מזיד כמו יום הכפורים. וזהו שלמד המדרש, 'בשם שיום הכפורים מכפר' אף על מזיד, 'כך מיתתן של צדיקים מכפרת' אף על מזיד.

אלא שהקשה למדרש, 'ומנין שיום הכפורים מכפר', כלומר, מנין שאכן מכפר גם על מזיד, ועל זה הביא את הפסוק שבו מפרש שיום הכפורים מכפר "מכל חטאתיכם", הינו בין שוגג ובין מזיד.

והוסיף המדרש להקשות, 'ומנין שמיתתן של צדיקים מכפרת?', כלומר, אם היה לנו איהו למוד שמיתת צדיקים מכפרת, רק לא היינו יודעים אם על שוגג או אף על מזיד, אז היה אפשר ללמד מזה שהסמיק את מיתת הצדיקים ליום הכפורים, שגם על עונות במזיד מיתתם מכפרת. אבל מאחר שאין לנו כלל למוד שמיתת צדיקים מכפרת, אם כן מנין לנו שמה שהזכיר את מיתת הצדיקים ביום הכפורים, הוא כדי ללמד שהיא מכפרת אף על מזיד,

עצמו צריך לברר לו מקום אחד להתפלל שם תמיד, ולא היום במקום זה ומחר במקום אחר, ועל זה הביא משל נאה בכתבי האר"י ז"ל.

משל למלך שרוצה ללכוד חומת העיר ורוצה לעשות נקב בחומה, אזי לוקח קנה השרפה שקורין רא"ש ביק"ש ויונה פמה פעמים במקום אחד עד שיינקב החומה, אבל אם הוא טפש ויונה פעם אחת פאן ופעם אחת במקום אחר אז החומה נשארת שלמה, ולא יועיל כל פעולתיו שעשה.

כך מיום שחרב בית המקדש נעשה הפסק חומת ברזל בינינו לאבינו שבשמים (ברכות ל"ב), והתפלה שלנו הוא כמו קנה השרפה, ואם אדם מתפלל כל פעם במקום אחר או תפלתו עושה שקיל אחד לנקב החומה של ברזל, ואם לאו לא יכול לנקב. והאיך נעשה, בקהלות גדולות ישפר לעצמו מקום קבוע, ואם אין ידו משגת צריך לבוא ראשון לבית הכנסת, או למקום ההפקר כגון למטה, ואז יכול לבוא ראשון כל פעם על מקומו [וכו'].

וכל אדם זאמין שהדלות ונקרות ומיתת בגיו חס ושלום באים לאדם ואין לו הצלחה במשא ומתן שלו בעבור שאינו מתפלל במקום קבוע, ואביא לך ראיה מן התורה, מלבד מה שיש בזה ובכתבי האר"י ז"ל, מפני שהמוני עם אמרו שאין להם עסק בנסתרות על פן אביא להם ראיה מן התורה, שידוע שהתפלה שלנו במקום קרוב, וקרוב כתיב באחרי מות (יג ג-ד) איש אשר ישחט מחוץ למחנה וגו' ונכרת האיש ההוא וגו', והקרוב בא לשדים כדכתיב (שם יג ז) ולא יזבחו לשעירים חקת עולם לדרתם, וקשה האיך יהיה אם המקדש חרב.

אלא הבית הכנסת שלנו עכשו במקום מקדש, כמה שנאמר (יחזקאל יא טז) ואהי להם למקדש מעט (מגילה כט), והתפלה היא במקום קרוב, ואם פן כשם שהקרוב הנשחט חוץ למקדש היה ענש פרת והקרוב היה לשדים, אף עכשו בתפלה פן, ולכן צריך להיות בבית הכנסת או במקום קבוע שהוא דומה לבית הכנסת, ואם חס ושלום מתפלל ביחידי בביתו אזי מביא התפלה דוגמת הקרוב לשדים פנ"ל, ותיב גם פן פרת בר מינן.

ואם הוא חי אף שמתפלל כמה פעמים בביתו, אזי יורד מנכסיו ועני חשוב פמת, או שבגיו מתים בחזיו חס ושלום וגם פן חשוב פמת, והירא וחרד על דבר ה' והרוצה לזהר מהדלות ומיתת בגיו, ומכל שפן ממתת עצמו, נעשה לו מקום קבוע אף בישוב, להתפלל תמיד במקום אחד. (יום ט)

אמרי ישראל

רבי ישראל מאיר גליק זצ"ל
המזכה את הרבים נוטל שכר גם בעולם הזה וטוב לו שנברא

יש לדקדק מה שנאמר 'האדם', דהנה ליה למימר רק 'אשר יעשה אתם'. ונראה דאמרו חז"ל (עירובין יג:) 'טוב שלא נברא, וידוע ממהרש"א בחדושי אגרות (מכות כג:) על מה שאמרו 'נמנו ונמר', דהלאוין מרבין מהעשין על פן הוא קרוב להפסד וקרוב לחטא. וכבר הארכתי בכמה מקומות בזה שהעקר להשתדל לזכות את הרבים, וממילא אז אין חטא בא על ידו, ואז טוב לו שנברא [וכו'].

וזה שאמר ושמרתם שיהיו שומרים שגם אחרים יקימו, וזה אשר יעשה אתם האדם שכל אחד ואחד יהיה שומר 'אשר יעשה אתם האדם' שגם אחרים יעשו, ועל ידי זה נחי בהם, על ידי שיזכה הרבים גם הוא חי וטוב שנברא, ואם ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא אמנם על זה שמזכה רבים מקבל שכר, וזה שאמר אני ה' עין רש"י נאמן לשלם שכר, ועין שפתי חכמים הגם שהוא לא תעשה, אמנם לפי דברינו שמזכה רבים מקבל שכר אפלו על לא תעשה.

מצוות הפרשה

אסור שחוטי חוץ בתפלה

שלמי צבור

רבי ישראל יעקב אלגאזי זצ"ל
המתפלל מחוץ לבית הכנסת כמקריב קרבן בחוץ

מה שפיתבו הראשונים במאמר הגמרא (ברכות ח.) מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו מתפלל שם נקרא שכן רע, כתבו שהוא כעין שחוטי חוץ שהן בהפרת, עין בית הכנסת הוא מקדש מעט, והתפלה היא כקרוב, ובהתפלל חוץ למקדש מעט הנה ליה כעין שחוטי חוץ [וכו']. וכתב בספר הגן בשם רבי אלעזר מגרמינא מי שאינו נכנס לבית הכנסת בעולם הנה אינו נכנס לעולם הבא.

דרך משה

רבי משה בהנא זצ"ל

כביעות מקום בבית הכנסת

ואין צריך לומר שיתפלל בבית הכנסת בחדר קבוע, אלא אף בבית הכנסת

שהרשע נדון אז מתעורר חרון אף למעלה, וגורם רעה לאחרים גם פן, ולכך יתכן שיסבר הרשע שהוא יהיה נדון באותה שעה שאחרים נדונים, ויהיה אז רחמים ויזכה אף הוא בדין, לכך אמר פונה אני מפל עסקי ונתתי פני בו ולא יהיה לו עת רצון.

או להפך, דאם יהיה נדונין אחרים בשעה שזה נדון, אז פין שיהיה חרון אף על ידי זה ימשך נזק גם לאחרים, ואם הוא חוטא אחרים מה חטאו להיות נמשך להם רעה ממנו, לכך הבטיח הקב"ה בשעה שידון זה הרשע לא יהיה נדון אחרים עמו, רק פונה אני מפל עסקי ואז יהיה נדון הוא בפני עצמו ולא יזיק הוא לאחרים.

ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה' (יה ח)

דן מדניאל

רבי דניאל שטיינשניידר זצ"ל

שמירה יתרה כמצות שהנזף הנה מהו

יש לדקדק דהנה ליה למימר 'ועשה אתם האדם וחי בהם', או הנה לו לומר 'ועשייתם אתם וחייתם בהם'.

אבל נראה לפי עניית דעתי הפונה, דהנה כבר אמרו במסכת אבות (פ"ב מ"ב) 'כל מעשיך יהיו לשם שמים', וכמו שאמרו במסכת ברכות (טג.) 'בכל דרכיך דעהו' (משלי ג ט), זו פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויים בה.

והנה כבר ידוע דיותר קל לאדם לענות את נפשו לשם שמים, משיעשה דבר שנהנה בו הגוף, כגון אכילת שבת ויום טוב לשם שמים [כמו שכתב בזה אהל יעקב פרשת נח], אבל מפל מקום לו בכח יגבר איש, ויחרד האיש וילפת ארחות דרכו לעשות כל מעשיו לשם שמים.

וזה הכונה פאן, ושמרתם את חקתי ואת משפטי, אבל באיזו חקים אמרתי לך, ואיזו צריכים שמירה יתרה ביותר, הוא אשר יעשה אתם האדם בהיותו אדם נוצר מאדמה, וחי בהם וימצא בהם הנאותו וחייתו, כגון אכילת קרבן פסח, שהוא אחת מהחקים זאת חקת הפסח, וכדומה לזה מצות רבות וחמורות, מפל מקום יעשה אני ה', מפני שאני אני הוא הגוֹזר עלי, וכל מעשיך יהיו לשם שמים.

דְרָשׁוֹת חֲתָם סוֹפֵר

רבי משה סופר זצ"ל

על ידי תקנת נסח התפלה להתפלל בכתיב כנסיות הרלו ישראל מלשחט קדשים בחוץ

וְהִנֵּה לפי ענינות דעתי עקר עבודה זרה שהיה בישראל, היה על ידי מה שנאסרו להם הבמות, ולא נתקבלה שום עבודה בקבוץ, אלא בבית המקדש שלשה פעמים בשנה נתקבצו, ושוב בין הזמנים לא נתקבצו ולא נסדר להם שום עבודה, והם ראו במעשה אמוריים שהשאירו, שכל העמים הולכים איש בשם אלוקיו

לבקש כל צרכו, וזה הסיתם לעשות כתועבותיהם.

ומשום הכי תמצא במלכי יהודה הכשרים שעקרו עבודה זרה מישראל כתיב (מלכים ב' יב ד) 'רק הבמות לא סרו עוד העם מזבחים ומקטרים בבמות', חוץ חזקיה מלך יהודה הוא הסר הבמות, אבל הקדמונים לא הסירו אף על פי דהנה חייב ברת קדשים בחוץ, מפל מקום בחרו הרע במעושו להניח להם במות לשם ה' ולא לעבד עבודה זרה.

ואמנם התחכמו אנשי כנסת הגדולה ותקנו תפלה וסדורה, וילקדש שם ה'

ברבים בעשרה, ולהתקבץ שלשה פעמים בכל יום נגד תמידים, דאף על גב דתפלה דאורייתא אפלו למאן דאמר שכל יום הוא דאורייתא (רמב"ם תפילה פ"א ה"א) היה כל אחד אומר תפלה קצרה בלשונו, אף על פי שהיה אז לשון הקדש מפל מקום אינו דומה לתקון גדול שתקנו הם, ובפרץ הדבר נבנו בתי פגסיות בכל אטר ואטר וקראו בתורה ותרגמו וכדכתיב בספר עזרא וינחמיה, ועל ידי זה שוב לא עלה על דעת שום ישראל לעבד עבודה זרה, ומסרו נפשם בימי יונים על זה, וזהו הפנה שהרגו ליצרא דעבודה זרה ועקרוהו לגמרי. (שבת

שובה תקצ"א)

מעשי צדיקים

והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו (טו ו)

אחר שהסתלק רבו הרה"ק רבי שמואל מאראוב זיע"א, עמד החסיד המפלא הרה"ק רבי מתתיהו מקוסובה זצ"ל, רבה של קוצק, ויצא לפשיטתא להסתופף בצל הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א.

בהיותם קשורים בבית הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א, לא היו קרובים חסידי קארוב ברוחם לעדת חסידי פשיסחא, אף רבי מתתיהו חריוף לא שהה הרבה, למקורביו אמר, "כשם שכהן גדול אסור לו לשהות ללא אשה ביום כפור, כך אסור לו לחסיד להתהלך בלי רבי". (בית קוצק)

השכן אתם בתוך טמאתם (טז טז)

בנות שהתהלך הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א עם בנו ממלא מקומו הרה"ק רבי שמואל אליהו מזוואלין זיע"א בגן הזקסי שבעיר ווארשא, שאל רבי יחזקאל את בנו, אם הוא מרגיש איזה דבר, והשיב שאינו מרגיש מאומה.

התפלא אביו ואמר, "מי שרוצה להרגיש במקום הזה קדשה, נקל לו להרגיש פה יותר ממקום אחר, כי במקום טמאה אין לקדשה במה להאחז ועל מה לחול, ובקמת הלא מלא כל הארץ כבודו, לכן אם יש כאן מי שרוצה להדבק בקדשה, ישיג זאת בנקל יותר.

אחר הוסיף רבי יחזקאל וספר, קדם שנעשה לרבן של ישראל, נוהג היה הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א, לשבת בשבת הראשונה אחר בואו

מדנציג שבגרמניה, בפשיסחא, בצל רבו הרה"ק היהודי הקדוש זיע"א, ולשבת השניה נוסע היה ללובלין, לרבו הרה"ק רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א.

פעם אחת בא ללובלין והרבי לא נתן לו שלום, חשב הרבי ר' בונם אולי מקרה הוא, הלך אליו בשעה אחרת, ושוב לא נתן לו שלום, הבין רבי בונם כי לא דבר ריק הוא, התחיל להתבונן במעשיו ולחשב דרכיו בדנציג, ומצא שלא פגם שם במאומה, אדרבה היה לו הפעם "דנציג טוב", כי זכה לתקן שם הרבה מיהודי גרמניה שהתרחקו.

הלך רבי בונם נבון ברעיונותיו, מבלי דעת על מה מתרעם עליו הפעם הרבי ואינו נותן לו שלום, אחר אמר בלבו, 'פשפש ולא מצא יתלה בטוול תורה' (ברכות ה), בטול תורה הרי היה לי באמת, כי בדרך המעטתי על כל פנים בלמוד תורה.

החליט לתקן חסרונו זה, וישב מיד לעסק בתורה כשהוא לומד בהתמדה כל היום ההוא וכל הלילה, אז נצנץ במחו פרוש חדש על המאמר 'פשפש ולא מצא', אם פשפש ולא מצא בו חטא, יתלה את הסבה שלא מצא ב'טוול תורה', כי אלו היה עוסק בתורה כדבעי, היה מוצא את החטא הטמון בקרבו.

חשב הרבי ר' בונם, עתה שעסקתי בתורה, בודאי אמצא בי את עוונתי, וכך הנה, מיד הרגיש שהוא חטא בזחיות הדעת על שהיה לו "דנציג טוב", ומיד עשה על כך תשובה, אחר נכנס אל הרבי שקבלו עכשו בסבר פנים יפות, ונתן לו שלום באהבה רבה. **כשנכנס** אמר לו הרבי, "הלא ידעת כי דנציג היא מקום טמאה ושם שכנינתא

בגלותא, היא מתדבקת בכל אדם שיש לו רצון להתדבק בה, אם שרתה עליו השכינה שם, זה מגיע בנקל ולא מצד כחך הוא, לחנם היתה לו גבהות הלב מך.

ובספר בן לאשרי ברכה משלשית (ח"ג עמ' לו), מספר הרב מרעננה רבי יצחק הוברמן זצ"ל, שפעם הגיע הרה"ק רבי יחזקאל מאראוב זיע"א לווארשא לשתות מי תרופה, ונכנס לחצר הגן הזקסי, ומיד ברח משם ותמה איך האנשים אינם מרגישים בסכנה הגדולה המרחפת שם, כל האילנות ואף העלים בגן, מלאים קלפות רח"ל. (מאמר יחזקאל ע"פ שארית ישראל)

והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם ונתן אתם על ראש השעיר ושלח ביד איש עתי המדבר (טז טא)

עתונאי ממערכת עתון אמריקאי רב תפוצתי, הגיע לרבי מאיר שפירא זצ"ל לצרף ראיון. העתונאי שרצה לסקר את היהדות האורתודוקסית, העלה בפני רבי מאיר "עוונות" שונים ומשגים המשכימים ליהדות האורתודוקסית, ובקש לשמע את תגובת הרב לדברים.

נענה לפתע רבי מאיר בשאלה, "היכן מצינו בתורה לראשונה, עתונאי". בעוד הנוכחים לא מבינים להיכן חותר הרב בשאלתו, ומה תשובה יש בה לצרף הענין, נענה רבי מאיר עצמו והשיב, "המקור הוא בפרשת אחרי.

בפסוק 'ושלח ביד איש עתי, עתי' מלשון עתונאי, ומדוע נצרף לשלח את השעיר לעזאזל דוקא עם עתונאי, מאחר

והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה (טז לז)

בַּעֲתָ שְׁנֵצֶרֶף הַרְהִ"ק הַיְשִׁמַח מִשָּׁה זִיע"א לְתוֹן קָמִיעַ, הִיָּה נִכְנָס לְחֶדֶר מִיַּחַד שְׁבוּ הָיוּ מְסַדְרִים הַקְמִיעוֹת בַּמְגֵרוֹת, כְּמוֹ בְּבֵית מִרְקָחַת, וְעַל כָּל מְגֵרָה נִכְתָּב לְאִיזוֹ מַחְלָה טוֹבִים הַקְמִיעוֹת שְׁבָאוֹתָהּ מְגֵרָה.

הַיְשִׁמַח מִשָּׁה מְכַנָּה הִיָּה חֶדֶר זֶה בְּשֵׁם "קֹדֶשׁ הַקְדָּשִׁים", וְהִיָּה מִתְפַּלֵּל בּוֹ רַק בַּיּוֹם הַכְּפוּרִים. לְאַחַר שְׁלֻקַח אֶת הַקְמִיעַ מִהַמְגֵרָה, הִיָּה נִכְנָס לְפָנִים מִן הַמְחָצָה, וּבְצֵאתוֹ מִשָּׁם, הִיָּה מוֹשִׁיט אֶת הַקְמִיעַ בְּיָדוֹ הַקְדוּשָׁה. (הַחֲמֵה מֵאִ"ן)

וְשִׁמְרֶתֶם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֲתֶם הָאֲדָם וְחֵי בָהֶם (יח ה)

בַּתְּחִלָּת מִלְחַמַת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה, שֶׁהָיָה **רַבִּי יִצְחָק זָאב הַלֵּוִי סוֹלוּבֵייצ'יק מְבַרִיסֵק** זצ"ל בְּעִיר וּוְאֲרָשָׁא. כְּעִיר הַבִּירָה שֶׁל פּוֹלִין, הַפְּגִזָּה הָעִיר יָמִים וְלֵילוֹת לְלֹא רַחֲמִים עַל יְדֵי הַצּוֹרְרִים הַנָּאֲצִים בְּאִין סֹפֵר פְּגִזִּים, שֶׁהָרְגוּ רַבִּים וְטוֹבִים מֵאֲנָשֵׁי הָעִיר.

בְּכָל עֵת בָּהּ הַתְּקַרְבוֹ מְטוֹסִי הָאוֹיֵב לְהַמְטִיר אֶת פְּגִזֵיהֶם, הַתְּחִילָה הַאֲזַעְקָה לְהַתְרִיעַ וְכֻלָּם מֵהָרוּ לְרֹדֶת לְבוֹנֵקָרִים הַמוֹנֵגִים.

בְּכָל הַפְּעָמִים, בְּרַגְעַ שֶׁנִּשְׁמְעָה תְּחִלַּת הַאֲזַעְקָה, נִכְרַ הִיָּה עַל הָרַב מְבַרִיסֵק כִּי הוּא בְּהוֹל וְיִמְלֹא דְאָגָה, הִיָּה מְזַרְזֵר אֶת סוֹבְבָיו לְרוֹץ בְּמַהֲרָה, וְלֹא הִיָּתָה לוֹ מְנוּחָה עַד שֶׁרָאָה שֶׁכֻּלָּם הִצְלִיחוּ לְמִצָּא מַחְסֵה וּמִסְתוֹר בְּבוֹנֵקָר.

פַּעַם אַחַת עַת הַתְּחִילוּ לְהַפְּגִיזוּ וְהַאֲזַעְקָה נִתְּנָה קוֹלָהּ, מֵהָרוּ הַכָּל לְבוֹנֵקָר וּבְתוֹכָם הָרַב מְבַרִיסֵק, לְמָקוֹם נִכְנָס אָדָם גָּדוֹל, וְהִשְׁתוֹמֵם לְרֹאשׁוֹ אֶת הָרַב מְבַרִיסֵק יוֹשֵׁב שְׁלוֹ וְלֹא נִכְרַ עַל פְּנָיו שֶׁמֶץ פַּחַד וְדָאָגָה, לְהַפְּוֹ, עַל פְּנָיו נִסְכָּה הִיָּתָה אֲרֻשַׁת רִגְעַ וְשְׁלוֹת נֶפֶשׁ שְׁלֵמָה.

הַלָּה לֹא הִתְאַפֵּק, וּפְנָה אֶל הָרַב מְבַרִיסֵק בְּשֵׁאלָה, "אוֹמְרִים עֲלֶיךָ שְׂאֵתָה בְּלִתִּי רִגְוֵעַ וְאָדָם פַּחַדוֹ, וְהִנֵּה אִינִי רוֹאֶה עֲלֶיךָ רֶשֶׁם שֶׁל פַּחַד אוֹ חֶסֶר רִגְוֵעָה".

נִנְעָה לְעָמְתוֹ הָרַב בְּתַמִּיהָ, "הֲכִי אֲנִי מְפַחַד, הֲנִנִּי מְפַחַד רַק לְקוֹם הַדִּין, לְמַהֵר בְּמַהֲרָה לְמִצָּא מַחְסֵה בְּבוֹנֵקָר וְלִקְוֵם מִצּוֹת וְנִשְׁמָרְתֶּם מֵאֵד לְנַפְשֵׁיכֶם' כְּדַבְּעִי, וְהַדִּין שֶׁל 'וְחֵי בָהֶם',

הַרְהִ"ק **רַבִּי יִצְחָק מוֹוֵיעֶלְפָּאֵלִי** זִיע"א, כְּשֶׁנִּכְנָסוּ לְבֵיתוֹ, הִיָּה שׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ עֲטוּף בְּצַעַר וּבְמַכְאוּבִים, וְאַחֲזוּ בַּדְּבָקוֹת נִפְלְאָה.

הַגֵּם שֶׁהִיָּה אִז רַבִּי יִצְחָק חוֹלָה מְסַפֵּן, גּוֹנַח דָּם וְשׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ, הַתְּחַזֵּק, וְלִמְעַן כְּבוֹד רַבִּי שֶׁמְעוֹן הַתִּישָׁב עַל הַמִּטָּה, וְרַבִּי שֶׁמְעוֹן תְּפַס אֶת מְקוֹמוֹ עַל יַד מִטָּתוֹ. תוֹךְ כְּדֵי שִׁיחָה הַתְּלוֹנֵן רַבִּי יִצְחָק שְׁאִינוֹ יוֹדַע לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, "אִיךָ עוֹשִׁים תְּשׁוּבָה" שָׂאֵל, אֶךְ רַבִּי שֶׁמְעוֹן לֹא הִגִּיב.

הַחוֹלָה הַקָּשָׁה בְּשִׁנִּית, "אִיךָ עוֹשִׁים תְּשׁוּבָה", וְשׁוֹב לֹא הִגִּיב, הוּא הַתְּחַזֵּק יוֹתֵר, זָקַף עֲצָמוֹ וְחָטַף אֶת מְקוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי שֶׁמְעוֹן, כְּמִי שְׁאֹמֵר, עַכְשָׁו הִנֵּךְ בְּיָדִי, אִינִי מְנִיחַ לָךְ עַד שֶׁתוֹרְנִי דְרָךְ תְּשׁוּבָה, וְשׁוֹב הַגְּבִיָּה קוֹלוֹ וְשָׂאֵל, "לְמַדְנוּ מֵר אִיךָ מַגִּיעִים לְתְּשׁוּבָה, מַהִי הַדְּרָךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה".

הַמְשִׁיגִיחַ נִסְעַר מִמְקוֹמוֹ, וְהַחֵל לְטִיֵּל בְּחֶדֶר בְּדַמְמָה, בְּיָדוֹ אַחַז מְקַל, וְהִיָּה מִכָּה בּוֹ עַל הַקְרָקַע שׁוֹב וְשׁוֹב וְקוֹלוֹ לֹא יִשְׁמַע. הַמְחָצָה הִיָּה נוֹרָא הוֹד, מַחַד, הַחוֹלָה שׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ, וְתַחְנוּנִים יְדַבֵּר מְעַמֵּק לְבוֹ אֶל הַמְשִׁיגִיחַ, שִׁיָּרָה לוֹ דְרָךְ תְּשׁוּבָה, וּמֵאִידֵךְ, הַמְשִׁיגִיחַ מְטִיֵּל בְּחֶדֶר וְשׁוֹתֵק, רַק מִכָּה בְּמְקוֹלוֹ עַל הַרְצָפָה.

פְּתָאוֹם מִתְעוֹרֵר הַמְשִׁיגִיחַ מְדַבְּקוֹתוֹ וְשָׂאֵל כְּמוֹנָה מְעוֹת, "תְּשׁוּבָה, תְּשׁוּבָה, הֲלֹא עֲנִין זֶה שִׁיָּךְ לְשֶׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם וְאֵל מְקוֹר חַיּוֹתוֹ, וְיֵשׁ לָזֶה שִׁיכּוֹת עִם בְּרִיאַת הָעוֹלָם וְשִׁשְׁתִּי יְמֵי בְּרִאשִׁית.

הָאֵם אֶפְשֶׁר בְּכָלֵל לְהַקִּיף הַמְשִׁיגִי שֶׁל תְּשׁוּבָה, הֲלֹא עֵמֶק עֵמֶק הוּא, מִי יִמְצָאוּ, בְּהַלְכוֹת תְּשׁוּבָה מְצִינוּ דִּינִים וְהַלְכוֹת אֲשֶׁר אִין בְּיַד אָנוּשׁ לְתַפְסֵן וְלְהַקִּיפֵן. מִיֵּלָא, לְתַקֵּן פְּרִטִים בְּקוֹמָה הַכְּלִילִית שֶׁל הַתְּשׁוּבָה, נִיחָא, הָאָדָם קִלְקַל בְּחַטָּאִיו וְיִתְקוֹן מִשְׁהוֹ, בְּרַם, יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שִׁיָּקִיף כָּל הָעֲנִין שֶׁל תְּשׁוּבָה בְּשִׁלְמוֹתוֹ".

הַמְשִׁיגִיחַ רַבִּי שֶׁמְעִילִי מְטִיֵּל בְּחֶדֶר אָנָּה וְאָנָּה, וְקוֹלוֹ שֶׁל אוֹתוֹ יִרָא שְׁמִים הַמְרַתֵּק לְמִטָּתוֹ נִשְׁמַע שׁוֹב מִמְקוֹם שְׁבִתוֹ, "יְדוֹעַ שְׁכָל יְהוּדִי חֵיב לְשׁוֹב בְּתְּשׁוּבָה עַל חַטָּאִיו וְנִפְתָּחִים לְפָנָיו שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה, אֲנִי חֲפֵץ לְשׁוֹב בְּתְּשׁוּבָה".

הַמְשִׁיגִיחַ רַבִּי שֶׁמְעִילִי זוֹעֵק בְּקוֹל, "אֲנִי חֲפֵץ לְחַזֵּר בְּתְּשׁוּבָה, אֲנִי חֲפֵץ, הָאֵם כְּשֶׁמְחַזְזִיקִים בְּמִצָּב שֶׁל 'אֲנִי' אֶפְשֶׁר לְשׁוֹב בְּתְּשׁוּבָה, בְּשִׁבְלֵי תְּשׁוּבָה מְכַרְחִים לְבִטּוֹל אֶת הָאֲנִכִּי, בְּטוֹל הַיֵּשׁ, רַק אַחַר כֵּךְ אֶפְשֶׁר לְשׁוֹב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ". (וּלְחִוֵּס אִיִּים רַבִּים ע"פ לַחֲזוֹת בְּנוֹעַם ה')

וְאָמְרוּ חַז"ל שֶׁיֵּשׁ לְהַתּוֹדוֹת אֶת כָּל הָעוֹנוֹת עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח, וְעוֹוֹן שֶׁלֹּא הִתְדוּדוּ עֲלָיו, אִין הַשְּׁעִיר מְכַפֵּר.

הַתְּעוֹרֵר הַחֲשֵׁשׁ, מִי הָאִישׁ שִׁיּוּכֵל לְזַכֵּר כָּל עוֹוֹן וְכָל חַטָּא הֲכִי קֶטָן, שֶׁלֹּא לְהַחְסִירוֹ בְּשִׁבְלֵי שֶׁהַשְּׁעִיר יְכַפֵּר, לֹא הִיָּתָה בְּרָרָה אֶלָּא לְקַחַת עֵתוֹנָאִי, שֶׁחֲזָקָה עֲלָיו שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח מִלְּהַזְכִּיר כָּל חַטָּא וְעוֹוֹן". (זְכוּוֹן מֵאִיר)

וְכֹא אֶהְרֵן אֶל אֶהֱלֵ מוֹעֵד וּפְשִׁט אֶת בְּגָדֵי הַבַּד אֲשֶׁר לְבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל הַקְדָּשׁ וְהִנִּיחֵם שָׁם (טז נג)

בְּרַשִׁי, לְהוֹצִיא אֶת הַכֹּף וְאֶת הַמַּחְתָּה, שֶׁהַקְטִיר בָּהּ הַקְטָרֶת לְפָנָיו וְלְפָנִים.

עֲנוּתוֹן מֵאִין כְּמוֹהוֹ הִיָּה **רַבֵּה שֶׁל טַאֲרוּנוֹרָד, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הוֹרְבִיץ** זִיע"א בְּעַל נַעַם מְגִדִים, בְּכָל עַת שֶׁהִיָּה מַגִּיעַ לְרַבּוֹ הַרְהִ"ק **רַבִּי יַעֲקֹב יִצְחָק מְלוּבְלִין** זִיע"א, הִיָּה הָרַבִּי מְכַבְּדוֹ בִּיְתֵר שְׂאֵת, אֶךְ אוֹתוֹ הַדְּבָר אִינוֹ מְעַנֵּן וְכַבְּכוֹל לֹא נוֹגַע אֵלָיו, לְשׁוֹאֲלִים הַסְּבִיר שֶׁהַכְּבוֹד הָרַב הוּא רַק לְנִסְיוֹן עֲבוּרוֹ.

גְּדוּלֵי הַתּוֹרָה בְּדוֹרוֹ הָעִרְצוּהוֹ כְּגֵאוֹן אֲדִיר, **רַבֵּה שֶׁל לְבוֹב רַבִּי יַעֲקֹב אוֹרְנוֹשְׁטֵיין** זצ"ל שֶׁנִּחְשָׁב לְאַחַד מִיְדִידָיו הַנְּאֻמָּנִים, פְּנָה אֵלָיו פַּעַם וְשָׂאֵל, "גֵּאוֹן וְצָדִיק כְּמוֹהוֹ, זְקוּק עֲדִין לְנִסְיעוֹת לְרַבִּי", הַשִּׁיב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, "כְּבוֹדוֹ צוֹדֵק, אִינִי צָרִיךְ לְנִסְעַ אֶלָּא לְכַתֵּת רַגְלֵי לְרַבִּי".

הָרַבִּי מְלוּבְלִין הַקְפִיד בְּכָל עַת בּוֹאוֹ לְשִׁמְשׁוֹ כְּמוֹ יְדִין, הִיָּה מַגִּישׁ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר כּוֹס חֲמִין לְקִים מִצּוֹת שְׁמוֹשׁ תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, וְלֹא הִרְשָׁה לְאִישׁ מְבַנִּי בֵיתוֹ לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּמְקוֹמוֹ, אֶךְ אֶת הַכּוֹס הִרִיקָה מְחִזִּיר הִיָּה בְּעֲצָמוֹ לְמַטְבַּח. כְּשֶׁשָּׂאֵל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר "לְשֵׁם מַה צָרִיךְ הָרַבִּי גַם לְשִׂאת הַכֶּלִי בְּחִזְרָה", הַשִּׁיב, "הִרִי הוֹצֵאת כֹּף וּמַחְתָּה, גַּם הִיא עוֹבְדָה". (שִׁיחַ טְרַפִּי חוֹדֵט)

כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לְפָנָי ה' תְּטַהֲרוּ (טז ל)

בְּלִיל רֹאשׁ הַשְּׁנָה פִּתַח הַרְהִ"ק **רַבִּי אַבְרָהָם אַבְרָמִדוֹר נַחוּם לְנֵאֵד מְסַרְטִיקוֹב** זִיע"א וְסַפֵּר. בִּימֵי בְּחֵרוֹתוֹ הִזְדַּמֵּן לְעִיר קְרֵאָקָא, בְּעַת בָּהּ הַתְּגוֹרֵר בָּהּ הַמְשִׁיגִיחַ **דִּישִׁיבַת חֲכָמֵי לוּבְלִין רַבִּי אַבְרָהָם שֶׁמְעוֹן אַנְגֵּל מְזִלְכִינוֹב** זצ"ל ה"ד.

בְּאֲחַד הַיָּמִים הַתְּלוֹנֵה לְרַבִּי שֶׁמְעוֹן אֲשֶׁר הוּא נִמְנָה כְּאַחַד מִחֲסִידָיו וְתַלְמִידָיו, בְּבִקּוֹר חוֹלִים לְאַחַד הַמִּיחְדִּים שְׁבַחְבוּרָה,

שְׂמֹחֵיבִים להתרחק ממקום סכנה, עד אז איני רגוע, אף ברגע שעשיתי מה ששְׂמֹחֵיבִים על פי הדין, אין בי שום פחד ונדאגה כָּלֵל". (אבני אפוד)

ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אתה כְּאִשֶׁר קָאָה את הגוי אֲשֶׁר לְפָנֵיכֶם (יה נח)

בַּעַת שְׁנִשְׂאֵל הרה"ק **רבי ישראל מרז'ין** זיע"א אודות ישיבת ארץ ישראל, הסביר במשל, אדם השוכב במטה ומתכסה בנוצות, בתחלה יוצא חם מגופו ומחמם את השמיכה, והחם מהכסוי חוזר ומחמם את הגוף שמתחמם יותר.

הגוף החם מחמם את השמיכה יותר, ואז הולך שוב החם ממנו אל הכסוי ומהכסוי אל הגוף, כל פעם יותר חם עד שמתחמם כל כך, שמתרחק להסיר ממנו את המכסה מחמת רב חם. החם לא בא מהשמיכה רק מהגוף בעצמו, אבל אם נכסה אדם מת בשמיכה, אזי המת וגם השמיכה ישארו קרים ככפור, מפני שאין להם מקור של חם.

כן הדבר בישיבת ארץ ישראל, הארץ הקדושה כמו המכסה לנשמת איש ישראל, והנשמה בעצמה היא מקור החם של הקדושה, אם היושב בארץ ישראל מוציא מתוכו חם של קדושה וטהרה, הוא מחמם על ידי מעשיו הטובים את ארץ ישראל שהיא המכסה, ואז חוזרת קדשת הארץ ומחממת אותו, וכן הולך וחוזר עד שמתחמם מקדשתה ונעשה לאש לוהט.

אף אם הוא רשע ומרשיע בארץ ונקרא מת בחייו, אין הארץ יכולה לחמם אותו, ונשארים הוא והארץ קרים כקרח וככפור, הוא מוסיף ברשעתו ונעשה קר יותר כמת, וגם הארץ נעשית קרה עבורו ואינו יכול למצא בה קורת רוח כָּלֵל, עד שעוזב אותה ובורח ממנה, זה אשר אמרה תורה, 'ולא תקיא הארץ אתכם'. (סיפורי נפלאות מגדולי ישראל)

אל תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגוים אֲשֶׁר אני משלח מפניכם (יה נד)

שְׂאֵלו פעם את הרה"ק **הבנא סאלי** זיע"א כיצד זכה שברכותיו תמיד מתקיימות, והוא תרץ שני תרוצים, ראשית, כתוב במשנה במסכת ברכות (ברכות מד.) 'השותה מים לצמאו אומר 'שהכל נהיה בְּדָבָר', רבי טרפון אומר 'בורא נפשות רבות', אין מים אלא תורה, ומי שלומד תורה מתוך

צמאון ומברך, הכל נהיה בְּדָבָר, רבי טרפון אומר יותר מזה, הוא אף יכול להחיות מתים, וזה 'בורא נפשות רבות'.

תרוץ שני, ס.ע.פ.צ. דהינו האות ס' תמיד סגורה, ולמה הקדוש ברוך הוא עשה אותה סגורה, כי אחריה באה אות ע', לרמז שאת העין צריך לסגור ולא לראות בה דברים אסורים. וכן האות פ', שבאה לאחר האות ע', מלמדת שגם את הפה צריך לסגור, אז נעשה האדם לצדיק, צ' זו האות הבאה בתורה, וצדיק גוזר והקב"ה מקיים.

מעשה באדם ששנים רבות צפה להושע בבנים, אמרו לו "תסע לבנא סאלי ותבקש ברכה, כבר אנשים רבים נושעו בברכתו". לאחר הפצרות קם האיש לנסע במכוניתו, אף הרקב פתאום לא נוסע, בלית בררה נסע באוטובוס לבית הרב, והמתין בתור בתוך הקהל.

נשהגיע התור שלו והוא בא להכנס אל הקדש פנימה, שמע לפתע את הרב זועק לעברו, "אל תכנס לכאן, רשע, תבוא בעוד שבועים". חזר האיש בלבשת פנים לעירו, והודיע נחרצות שהוא לא נוסע יותר לרב.

אחר שנרגע, דברו מקרביו על לבו שיסע בשנית, אולי ארעה טעות כל שהיא בפעם הראשונה, ואף הרב הלא בקשו מעצמו שיבוא אליו שוב, לבסוף נענה ונסע בשנית, הפעם ברכב שלו, עכשו קבל אותו הרב בחביבות, וברך אותו בבנים.

אחר העז האיש והקשה, "מדוע לפני שבועים הרב צעק עלי רשע", הכי גנבתי או רצחתי חלילה", ענהו הרב, "לא צעקתי עליך רשע, צעקתי על מישהו אחר, לפני שבועים הגעת באוטובוס ונכשלת בראית דברים לא טובים, בכך בראת מלאך חבלה שלנה אותך ורצה להענישך קשות על כל ראיה וראיה, עליו צעקתי רשע, ולך אמרתי לבוא עוד שבועים, היום באת טהור וברוך ה' יכול אני לברכך. (ובחתי בחיים)

ושמרתם את משמרתי לבלתי עשות (יה ח)
פעם התאכסן הרה"ק **רבי אליעזר זוסיא מסקולצ'ן** זיע"א בעל **נעם אליעזר** בעיר מאנסי, בבית אחד מידידיו, ונהיה בחור יקר עומד ומשמשו שלא להניחו לבד.

באחד הימים כשיצא הבחור להתפלל שחרית, הזכיר לו הרבי שיזכר להנניח את דלת הבית פתוחה, כדי שלא יכשל חלילה באסור יחוד כאשר בני הבית שוהים עמו בבית, הבחור שמע בקולו ואף כי היה הבית מלא בילדים ומצד הלכה יתכן שלא היה יחוד כָּלֵל, השאיר את הדלת פתוחה לרוחה.

לבית זה כמו בהרבה מקומות היתה דלת כפולה, כאשר מלבד עקר הדלת יש עוד דלת דקה מרשתת, למנע את הפניסה מחרקים ובעלי חיים, כמוכן שדלת זו אינה ננעלת, ואותה השאיר הבחור סגורה.

בשתזר הבחור מבית הפנסת, מצא לתדהמתו את הרבי עומד וממתין לו מחוץ לדלת כשהוא מזעזע פלו, בכאב גדול שאל, "הלא הוריתי לך להשאיר הדלת פתוחה", והמשימש שלא הבין על מה הסער השיב, "אכן שמעתי בקולו והשארתי הדלת פתוחה", אף הרבי בשלו, "הרי יש עוד דלת", כל אותו היום ישב הרבי בתענית לכפר על חטאו, כשהוא שרוי בצער גדול על הפגם שארע לו. (ראו יקרא)

שבת אחר פסח

כְּאִשֶׁר נקרא הרה"ק **רבי צבי הירש הורביץ מרז'ודוב** זיע"א להתגיס לצבא אוסטריה, הוא נמלט לפולין הסמוכה עד שיפטרוהו העסקנים מחובת הגיוס, כאשר עמו גולה גם אביו הרה"ק **רבי משה מרז'ודוב** זיע"א.

הרבי ובנו שהו פרק זמן בקלימנטוב שבפולניה, עד שרבי צבי הירש קבל איזה מום בגופו, אז קראו אביו הקדוש ושאלו, "נו, האם אני יכול כבר לשוב לביתי".

אותה עת אף עשה הרבי בעירה את חג הפסח, בשבת שלאחר הפסח הקרויה 'שבת געלע מצות', נוהגים לעשות פדמות מפתח על החלה, והרבי היה רגיל לכנותה, 'הצפור שעל החלה'.

בליל שבת קדש לאחר שבצע הרבי מן החלה, הוא הוריד את הצפור מהחלה ושבר אותה באמרו, "כמו שאני שובר כאן את הצפור, כך תהיה לצאר מפלה בקרוב", כעבר יום או יומים נודע שהצאר ניקולאי מות. (החכמה מא"ן)

פרשת אחרי

האיחור לחופה - האמונה היוקדת

זה כמעט היה התגשמות הסייט של כלה בעולם: החתן אינו מגיע לחופה. הכל היה מוכן ומזומן. כלונסאות החופה כבר ניצבו, הקהל המצומצם שנאסף לשמחה הצנועה כבר עמד הכן, מבקש לזמזם את מנגינת החופה המסורתית. הרב, מסדר הקידושין, היה אחוז בשרעפיו. והכלה, ישבה על הכסא, פניה שטופות בדמעות רותחות הזולגות ויורדות ללא הרף, מחזיקה בספר תהלים ואומרת את המזמורים ברגש רב, מחכה לרגע בה חתנה יבוא ויכסה אותה בהינומה לבנה. והחתן אינו מגיע...

קשים ומרים היו חייה של הכלה: אלמנה היא ושכולה. הימים הם ימי תום שנות מלחמת העולם השנייה, והכלה דנן שהייתה כבר נשואה ואם בישראל התבשרה כי הנאצים ימ"ש הרגו את ילדיה ואת בעלה, והיא נותרה גלמודה. קרוב משפחה אחד נותר לה, והוא אח בעלה, ונמצאת היא מחויבת בחליצה כדת של תורה. רק לאחר שחלצה והותרה להינשא לשוק, הגיעה לה הצעת שידוך חשובה: רבי מניס זיטניצקי, אף הוא פליט המלחמה, ואף הוא אלמן מאשתו ושכול מששת ילדיו הקדושים.

מהשמים זימנו את שניהם אל מחנה העקורים 'באדסטטין', הלוא היא עיר המרפא והנופש הנודעת על הרי האלפים המושלגים והנישאים. שם גם מצויים מעיינות מרפא חמים שטבעם הרפואי יצא בכל העולם. בארמונות הפאר המלכותיים שוכנו העקורים והפליטים, שארית עם ישראל שניצלו מידי אויב, ושם הכירו העסקנים בין החתן והכלה ויאמרו לדבק טוב, להקים מחדש בית נאמן בישראל.

יום החופה הגיע ובא. מנין מצומצם של חברים טובים ורעים אהובים מתקבץ כדי לשמוח בהקמת הבית החדש. הכל מסודר לצאת לחופה, הכלה יושבת ומצפה, אך החתן איננו... זה אל זה שואלים: היכן החתן, והתשובה ניתנת: בחדרו יושב לו החתן והוא אינו יוצא. זמן החופה כבר חלף ועבר לו, הנוכחים כבר מסתודדים זה עם זה כדת מה לעשות, מביטים בחרדה בשעון העושה את שלו והולך קדימה. כולם ממתינים, והחתן אינו נראה...

הזמן חולף ואין טעם לעמוד באפס מעש. הרב מסדר הקידושין בוחר באחד הנוכחים, רבי שלום שבדרון, ואומר לו: הואל נא

להיכנס אל חדרו של החתן וצא עמו יחד אל חופתו. תחילה ניסה רבי שלום להתחמק, אך עד מהרה הוברר לו כי במקום שאין אנשים עליו להיות איש והוא זה שעליו לעשות מעשה ולהיכנס אל חדרו של החתן.

מספר רבי שלום שבדרון בעדותו המדויקת, שהובאה בספר 'לוחות ושברי לוחות', אודות מה שהתרחש ברגעים אלו:

"נדחקתי שלא מרצון אל החדר, ובפנים התריסים מוגפים. עלטה, חשכה גמורה. נתקפתי אימה. קרבתי לשולחן, לידו ישב החתן המיועד, רבי מניס זיטניצקי, וידיו שעונות ותומכות בראשו הכפוף.

תחילה עמדתי דומם, ולא ידעתי כיצד להמשיך. אך לאחר מכן העזתי, ובאומץ רב פציתי פי ומיללתי בחטף: בחוץ עומדת החופה! בקושי רב שמעתי את קולי שלי ומיד נעלתי את פי, מפוחד ונבהל מול המחזה שמולי. לא היו לי מילים נוספות.

ותגובתו של רבי מניס לא איחרה מלהגיע, ומשהיא הגיעה - הייתה כאשד מים אדירים המתפרץ לכל עבר: אתה בא לקרוא לי?! פרץ לעברי בקול לא לו. אתה בא לקרוא לי לחופה?! המשיך לשאול, כשהוא מדגיש כל מילה מהשאלה בקול אומלל וקורע לב: הלא היה לי בן כמורך, בן שיכול הייתי להובילו לחופה!!! הוי, בני יקירי, יוסף משה! קרא רבי מניס בעצב מזעזע: יוסף משה! הגביה רבי מניס את קולו, כאילו הוא קורא לו, ממתין לבואו. איזה בחור חכם ונבון היה, איזה זריז! רץ כצבי וקל כנשר! איזו התמצאות בכל מצב! כל דבר חזה מראש, הבין כל מה שעומד להתרחש! בימים המרים והנוראים ביותר, הגן עלי, ריחף עלי, שמר ודאג למעני! אדם מושלם בעל שכל ותבונה!

ורבי מניס ממשיך וקולו מהדהד: אילו היה חי, אילו הנאצים ימ"ש לא הרגו אותי, יכול הייתי כבר להובילו לחופה ולראות ממנו דורות ישרים ומבורכים! מירר בבכי. והנה אתה בא לומר לי כי בחוץ החופה?... ואחרי מי אקרא יוסף משה? יוסף משה! יוסף משה, בני בכורי!

ורבי שלום שבדרון עומד מול רבי מניס. הוא לבדו, דרוך לכל הגה החודר לכליות. עיניו זולגות דמעות, גולשות על לחייו, מרטיבות את השפתיים והיישר אל פיו כשהם מרות כלענה.

שקט הושלך בחדר החשוך. ולאחר הפסקה קצרה, ממשיך רבי מניס בקול חנוק:

אליעזר אליהו, בני, אליעזר אליהו! ורבי מניס מגביר את קולו, קול בוכים: בחור כארז היה, מבורך בקול מתוק וזך. איזו מתיקות וזמרה לבבית השמיע תמיד! מה קסומים היו זמירותיו כשהוא מזמר זמירות של שבת ברגש ובשמחה! הרי בכל פעם שהיה שר ומזמר, היו הלבבות מתרוננים והשמחה פרצה סביבו. כל הבית היה מתמלא עונג לשמע ניגוניו המרגשים! הלוא אפילו השכנים ועוברי אורח היה מתאספים ובאים אל מתחת חלון הבית לשמוע את קול הזמיר מתרונן לכבוד שבת. חזיון מופלא היה זה! רבי מניס נשם עמוקות. חדל קמעא מלדבר. שקע לרגע במחשבות שהוליכוהו, הרחק, אך הוא המשיך בכבודות: לייבלי, בני, אריה לייב! ראש חריף ומפולפל! זכרון מיוחד ומתמיד מופלג! שוקד על תלמודו וזוכרהו! אריה! ארי שבחבורה, כשמו כן הוא! בבחינות אצל מלמדיו שהפליגו בשבחו נודע למופת. כל אשר למד נקלט במוחו, ואפילו אות אחת לא החסיר! כבר סיד שאינו מאבד טיפה. למדנים מופלגים אהבו להשתעשע עמו בדברי תורה. בחנו את בקיאותו, שאלו ממנו שאלות חריפות, ושוחחו עמו כאחד הגדולים ממש, והוא צעיר לימים... אריה לייב, צעיר מופלג! הוי, לייבלה!!

קול חרחור בגרונו של רבי מניס ואנחה כבדה, כזאת המשברת כל גופו של אדם, נשמעת בחדר: גיגנדל! בתי היקרה, גיגנדל, אוי, אוי! כולה שופעת חכמה. בינה יתרה ניתנה בה... פיה הפיק מרגליות ושפתותיה חרזו פנינים משובצות בזהב פז... כל חברותיה בנות בית הספר, ואף מורתיה, היו מתייעצות עמה ולא הניחו לה. 'גיגנדלה' כך היה כינוייה! ורבי מניס אינו מפסיק: חיה!! חיה'לה!! תינוקת שזיו פניה הטהורות האיר וזרח! עשרה קבין של חן יהודי ירדו לעולם, והיא לקחה את כולם! עולם מלא של חן וזוך! חיה'לה!! לא היתה ילדה כמוה מחוננת ומאירה כשמש בצהרים!!

רבי מניס נשתתק לרגע ומחה את דמעותיו הזולגות בניחותא על פניו. דומה היה עליו כי הוא נמצא בעולם אחר: בלודז', עיר מלאה חכמים וסופרים, העיר בה הקים את ביתו לתפארת. העיר ממנה הוא נלקח יחד עם בנו בכורו, יוסף משה, לאושביץ, מחנה ההשמדה; העיר ממנה נשלחה זוגתו יחד עם ילדיהם אל גיא ההריגה. נראה היה רבי מניס כמי שמציץ אל תוך חלון ביתו

ומספר את אשר עיניו רואות, מקונן על ילדיו הזכים והטהורים שהיו ואינם.

ועוד היה רבי מניס ממשיך ואומר כשעיניו מצועפות בדמעות: שמעון בעריש! בערלה הקטן! מראהו כפני מלאך אלוקים. תמיד הוא נמצא עם סידור התפילה בידו, עומד הוא בפינת החדר ומתפלל בדביקות. ממלמל הוא תפילות משלו, תפילות לשלומו של עולם, תפילות ליראת שמים ולחכמה, תפילות להצלחה בלימוד התורה! והוא זכה לכל מה שביקש! יראת שמים טבועה היתה בפנימיותו, במסתרים הגה בה. היה חרד על כל דבר שמועה מרבותיו ומעביר הלאה בטוב טעם ובצלצלי תרועה. כמה נצצו עיניו כשהמציא דבר חידוש כלשהוא! יניק וחכים! ינוקא מעולם אחר!!

והיכן הם כולם? כולם עלו בסערה השמימה, כולם בסתר כנפי השכינה. ואתה אומר לי: בחוץ החופה!? החופה!?

ורבי שלום שבדרון, המספר, עומד מולו. גם הוא בוכה. המחשבות עמוסות ומרוחקות מכאן, מגיעות עד פולין; הוא מבין ומכיר כל תיאור; עומד הוא ומצטמק מולו; השליחות שהוטלה עליו, להביא את רבי מניס לחופה, נראית כרחוקה ממנו והלאה. וכי מה יכול הוא להשיבו ולענות לו על דברים אלו היוצאים מהלב.

ולפתע, מכת אגרוף איתנה מוטחת בשולחן. רבי מניס, האב השכול והאומלל, הפטיר מילה אחת ולא יותר. הוא שם קץ לצפייה המתמשכת: הולכים!... ובעוז רוח ותעצומות נפש, יצא אל החופה.

ורבי מניס מיאן להתנחם. רבי מניס הקים את ביתו אך לא זכה לזרע של קיימא. חסיד היה רבי מניס, והוא טמן את אבלו בלבו אלא שמפעם לפעם היו רגשותיו הפנימיות מתפרצות ועולות. רבי מניס לא חדל לבכות את זכר ילדיו הקדושים. בכל שנה מחדש, בליל הסדר, לעת הגיעו ל'וכאן הבן שואל', לא היה יכול ומסוגל להבליג. רבי מניס היה פורץ בבכי מר וכמעט שנתעלף מרוב צער על בניו שהיו אמורים לשאול את אבא ארבע קושיות, ואינם.

באחד מילי פסחים, והוא מתגורר בבני ברק, נמצא רבי מניס שוהה שעות בבית החסידים לאחר תפילת ערבית. כל באי בית החסידים יצאו איש איש, ילדיו ונכדיו עמו. ואילו הוא, גלמוד ובודד, נאלץ ללכת לבדו. מרוב התרגשות של יגון וכאב, לא עצר כוח ללכת הביתה...

פעם אחת נתבקש רבי מניס לנאום

לפני הקהל. והוא כדרכו אינו מסרב לכל דבר שבקדושה. הפעם פותח הוא יותר מתמיד את סגור לבו ומקשה בנאומו תמיהה רבתי על דברי הכתוב (במדבר ה ח) 'ואם אין לאיש גואל'. שם מביא רש"י את דברי הגמרא במסכת בבא קמא: 'וכי יש לך אדם מישראל שאין לו גואלים או בן או בת או אח או שאר בשר ממשפחת אביו, אלא זה הגר שמת ואין לו יורשים'.

ורבי מניס, מקירות לבבו השסוע והכאוב, שואל בשאלה הקורעת לבבות: נפלאות בעיני, מפני מה היה צורך לפרש הפסוק גגר שאין לו קרובים, וכי לא יכלו להעמיד את הפסוק 'ואם אין לאיש גואל' - כגון יחיאל מניס בן רבי אברהם דוד בן רבי יוסף זיטניצקי, מחסידי גור שבקאליש...

היה זה באחת השבתות אשר רבי מניס נסע לירושלים לשבות שבתו בצל קדשו של רבו הרה"ק הבית ישראל זיע"א. לאחר השבת התייצב בסילודין בתור המשתרך ליד חדרו של הרבי ונפטר ממנו לשלום. מבלי ידיעה מוקדמת, אירע דבר שרבי מניס הוכרח להשאר בירושלים עד יום המחרת.

הגיעה שעת תפילת מנחה. רבי מניס חזר ובא אל בית המדרש הגדול של חסידי גור ברחוב רלב"ח שבמרכז ירושלים, כדי להתפלל במקום הקודש. אלא שמתוך שחסיד אנין דעת היה, לא רצה להיראות שוב בפני הרבי. הלא הוא כבר קיבל אמש ברכת פרידה מהרבי, וכמנהג חסידים וותיקים ביקש שלא להיראות נוכח רבו ללא נטילת שלום שנית. הצטנף לו רבי מניס בפינה והמתין לראשית התפילה.

דלת ביתו של הרבי הקדוש נפתחה ורחש של הס נשמע בבית המדרש. רבי מניס ניסה להפוך לרואה ואינו נראה. חשב שמא כדאי שיצא אל המסדרון בחוץ. אך הרבי הקדימו. הרבי במבט עיניו הרושפות פתח שביל אנושי שחצה את בית המדרש מצד לצד, והרבי במהירות צעד בו והגיע מולו כשהוא קורא לעברו במאור פנים: נו, וכי אין עדיף להתהלך כאן מאשר להיות טמון שם?! ותוך כדי דיבור כבר חזר הרבי למקומו ופנה לפתיחת התפילה.

משפט קצר זה שנשמע מפי הרבי, שבעצמו שתה את כוס התרעלה ואיבד את כל משפחתו בימי הזעם, ליווה את רבי מניס במשך שנים רבות, והוא היה מרבה לחזור עליו בכל עת מצוא: וכי כמה היה ביני ובין המוות?! הרי כפסע היה ואנכי חלילה בין המתים, ככל משפחתי. צודק הרבי ונאמנים דבריו, שמוטב להתהלך בארצות החיים מאשר

להירקב באדמה הארוורה.

לימים נסגר המעגל.

המשיך רבי שלום שבדרון, השליח שנשלח להביא את רבי מניס לחופה, וסיפר: פעם יצאתי עם רבי מניס לשיחת ידידות ארוכה. שעת לילה הייתה. יצאנו אל מחוץ לעיר. הלבנה האירה במלואה, ורבי מניס שנשא עיניו השמימה נתפעם מגודל מעשי השם ומפלא הבריאה, והחל מפזם בקולו הערב: 'טובים מאורות שברא אלוקינו' בניגון לבית גור.

לפתע נשמע קול צווחה מרחוק. רבי מניס נבהל לשמע הקול הנורא שהביע אנחה. מה פשר האנחה הזו? תמה רבי מניס באזני חברו. ורבי שלום מניח את דעתו: אין זה אלא קולו של חמור נוער הנשמע ממרחקים. והוא מוסיף ואומר: ראוי לנו לשמוח בשומענו את הקול המבשר על האשמורה הראשונה, וכמו שאמרו במסכת ברכות (ג): תניא, רבי אליעזר אומר, שלש משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי, שנאמר: ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאוג ישאג על נוהו, וסימן לדבר: משמרה ראשונה - חמור נוער...

רבי מניס פסק מנגינתו, הניח ידו על ראשו, ואמר ברגש רב את הדברים אותם שמע מרבו הבית ישראל והפנים היטב: אכן מוטב לי לעלוז בארץ ישראל בשמיעת קול חמור נוער, מלהיות מונח שם מתחת לאדמה...

על הפסוקים (ויקרא טז א - ב): 'וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי ה' וַיֹּמְתוּ. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן אַחִירָה וְאֵל יָבֵא כָּל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ' פירש הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא זיע"א: דהנה יש י"ד עתים שהם לטובה וי"ד עתים שהם להיפך. ואם ח"ו יסורים באים על האדם, אין לו לבוא בקובלנא לפני השי"ת, מפני מה באו לו היסורים, אלא צריך לקבל באהבה ויאמין באמונה שלימה שהכל הוא לטובתו.

וזוהו מרומז בכתוב 'אחרי מות שני בני אהרן, כי אחרי שעשה ה' פרץ עז בשני בני אהרן והגיעו לו יסורים כאלה, אזי אמר הקב"ה למשה 'ואל יבוא בכל עת אל הקודש' להתפלל על העת שאינה טובה, כי אם בזאת יבוא אהרן אל הקודש, כי 'זאת' הוא לשון באשר הוא שם, שיהיה כל מקרי העתים שיתנהג עמו השי"ת שוין בעיניו, בין בטובא בין בעקא ח"ו, כי זהו רצון הבורא שיאמין שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

מלון ירוזן וזדושים נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אבדחצרא שליט"א

מִי־הָרְאָה חֶזְקָא

חֶזְקָא דְאִזְרִייתָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

המצוות נותנים חיים למקיימם

המצוות נותנות חיות כפי שהאדם נותן חיותו בהם

כפי מה שהוא עושה עיקר מתורה ומצוות כך מידה במידה התורה והמצוות נותנים לו חיים בעולם הזה, וכשהאדם מכניס כל חיותו בעשיית המצוות אזי המצוה עצמה מחיה אותו. וכך פירש **השפת אמת** (תרמ"ז ד"ה ומפי) 'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם', כי באמת תלוי בעשיית האדם ועל ידי זה יחיה, כמו שמפורש במשנה (אבות פ"ו מ"ז) שהתורה נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא. וכמו הרשעים שעיקר רצונם לחיות כדי להנות מעולם הזה ולכן כל חיותם על ידי אכילה ושתייה, כך הצדיקים עיקר רצונם לחיות כדי לקיים מצוות ה' ותורתו ולכן התורה והמצוות הם באמת החיים שלהם ומוסיפים להם חיים, ומדויק בזה מה שאומרים בתפילת ערבית 'כי הם חיינו', כי דווקא לנו שמחשיבים התורה ומצוות לעיקר נותנת התורה חיים.

כשידע שכל חיותו מכח המצוה יתמלא ליבו השתוקקות עצומה

מהי אפוא העצה למשוך חיות מכח המצוות, כך מגלה **השפת אמת** בדבריו הקדושים (תר"ס ד"ה את), כי המצוות נותנים קדושה לפנייהם ולאחרייהם, וצריך האדם להתדבק במצוה על דעת ללכת בה כל היום, וכשעושה המצוות יעשה על דעת זה שישאר בו חיות מן המצוה כל היום, כדכתיב (משלי ב א) 'ומצוותי תצפון איתך', וכמו כן קודם המצוה ישתוקק האדם כל היום לעשות מצוות ה', ובכח הכנתו אל המצוות כל היום הוא כבר מקבל חיות מיד, ולכן כתיב 'אשר יעשה' לשון עתיד, 'וחי בהם' גם קודם עשיית המצוה. ומה גם שעל ידי מעשה המצוה יתקדשו כל הפעולות הנעשות על ידי האבר ההוא שהשתמש בו לעשיית המצוה, כדוגמת היד המנחת תפילין מתקדשת בכל הפעולות שנעשה על ידי הידיים, וכן הוא בכל המצוות. וכשמכין ליבו ומשתוקק לקבל חיותו מהמצוה פועל שאין יתקן כל המעשים והאברים, וזהו כוונת הכתוב את **משפטי תעשו וגו' ללכת בהם**. להורות נתן את תכלית המצוה שיתקיים בו ללכת בהם' להמשיך ממנה חיותו לכל היום.

תעשה, ואך לזה חיים ייקרא. כפי שפירש האור **החיים הקדוש** (דברים ד ד) 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום', על דרך אומרם ז"ל כי העושה מצוה שורה שם הוי"ה על האבר שבו עושה המצוה, והנה מצוות עשה נרמזו בשם הוי"ה, ומצוות לא תעשה נרמזו בשם אלהי"ם. וזהו כוונת הכתוב 'ואתם הדבקים' על ידי קיום מצוות עשה ולא תעשה, בשני שמות אלו, שם הוי"ה ואלהי"ם, כאומרו 'בה' אלקיכם', ובכך 'חיים כולכם היום', כלומר שזולת זה לא ייקרא חיים, הגם שיתנועע ויאכל וכדומה, כי החיים האמיתיים נמשכים ממקור החיים, וזה החידוש שהודיעם משה רבינו במאמר זה שאכן הם חיים ממקור החיים על ידי קיום המצוות, מה שאין כן רשעים אף בחייהם קרויים מתים (ברכות יח:): כי מקורם מקור המיתה.

וְשִׁמְרָתֶם אֶת חֻקֵּי וְאֶת מִשְׁפָּטֵי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּכֶם הָאֱדֹם וְחַי בְּהֶם אֲנִי ה' (יח, ה). הדרך לבוא לתשוקה נפלאה זו שמניח האדם במצוה את חיותו ועושה בחיות והתלהבות, היא ע"י שמבין בנפשו כי כל חיותו וכוחותיו הם רק מכח מצוות התורה הנותנים חיות לאיבריו וכביאורו הנוסף של **החידושי הרי"ם ע"ה** שאמר, לדידי הפירוש עמוק עוד יותר, ואני מפרש **וחי בהם** שיחיה האדם בהם, שיתלה כל חיותו רק בתורה ומצוות השם, שיתאמת אצלו שבלעדיהן לא תהיה לו חיות כלל, שהרי לכן נברא האדם לשמש את קונו, וכך אומרים מפורש בתפילת ערבית 'כי הם חיינו'.

כי חיי האדם פירושה חיי דביקות, חיי נשמות הגיונים מרמ"ח מצוות עשה וש"ה מצוות לא

מִילְתָּא דְפַלְיָאָה

קבלת שכר על העמל

עיקר עבודת האדם לזכור שהשם יתברך שמו שכור שכרנו, והאדם לעמל יולד פועל, להאיר ולצחצח נשמתו ולזכור בזיכור אחר זיכור על ידי קיום מצוות עשה ובשמירת מצוות לא תעשה, ובכך ישים אל ליבו מדי יום ביומו לשפר את קיום המצוות, ולהשביחם במחשבה ובדיבור ובמעשה, בהתלהבות ובחשק.

ואף אם לא עלה בידו לקיים המצוה בשלימות צריך כל איש ישראל לזכור שיקבל שכרו משלם גם על כל עמלו אם עשה כל שביכולתו, כנודע מביאורו של **האור החיים הקדוש** בכוונת התפילה שתיקן רבי נחוניא בן הקנה לומר ביציאתו מן בית המדרש, שעל כל עמל שיעמול האדם כשכוונתו בשביל התורה יקבל שכרו משלם.

אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר

וכך פירש התפילה שהלומד בבית המדרש וקובע עתים לתורה יתן שבח והודאה להשם יתברך ויאמר 'אני משכים והם משכימים, אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים, אני עמל והם עמלים, אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר', ויכוון שעל אף ששויים אנחנו בצער השכמת הבוקר, אמנם אני משכים בכדי לקבוע עתים לתורה ואילו הם משכימים להרבות הון ועושר בביתם, ואשר על כן אף שגם אני עמל במלאכה ובעסקי עולם הזה כמותם, אף על פי כן אני מקבל שכר על עמלי מאחר שכוונתי בשביל התורה, מה שאין כן הם עמלים ואינם מקבלים שכר וכל עמלם לריק מאחר שאינם קובעים עתים לתורה, ממילא גם עמלם אינו כי אם להרויח ממון ולמלאות תאוותם.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

וחי בהם - לעולם הבא

בעת תחיית המתים יתגלה לעין כל הפושע במצוות ה' על פי חסרון איבריו

בהמשך לדברי הגר"א שהחבלה ימצא לנצח בנפשו באיבר שפשע בו נגד רצון השם יתברך, מוסיף החפץ חיים לבאר הפסוק על נכון, דהיינו שלבסוף יתפרסם הכל לעיני כולם, שכן כשיקום לעת התחיה ויהיה בעל מום באיזה איבר או שיתקלקל לו איזה גיד מגידיו, כל הרואהו יתבונן איזה מצוות עשה או לא תעשה עבר האיש ההוא בשאט נפש, וזהו 'סוף דבר הכל נשמע'. וכמה יתמרמר האדם אחר כך כשיתגלה לכולם גודל המרותו בהשם יתברך ובמצוותיו, וכמה קלון וכלימה יסבול על ידי זה לנצח, ועל כן אמר 'את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור', 'כי זה כל האדם', כלומר, כי משמירת המצוות בימי חייו יבנה כל האדם לעתיד.

מצוות שכל הרמ"ח איברים תלויים בהם

כל האמור עד כאן מדובר אף בחסרון איברים שאין הנשמה תלויה בהם כגון היד או הרגל, שאז אף אם ההפסד והבושה רבים מאד, אף על פי כן נקרא רק בשם בעל מום, וניתן עדיין לחיות בלעדיהם, אולם יש איברים שבלעדיהם אי אפשר לחיות כאן בעולם הזה, כגון שניתז הראש או שנקרע סגור ליבו ששם הוא מקור החיים. וכן הוא בענייני מצוות השם יתברך שיש עניינים שהם נגד הראש והלב כי הם מתקיימים במוח והלב, ומצוות הללו הם עיקר חיות הנפש הקדושה, כמו אמונה בה' ובתורתו, יראת השם ואהבת השם, וכן ענין שמירת שבת שהוא גם כן יסוד האמונה והיא שקולה ככל מצוות התורה, ואם יחסר לאדם עניינים ההם כבר נסתלק כל עיקר החיות מנפשו הקדושה וחס ושלום לא יהיה לו במה לקום בתחיית המתים. ונראה להוסיף שמכיון שישנם מצוות שנוהגות רק באנשים מסויימים כגון כהנים או לויים, וכן יש מצוות שאינם נוהגות אלא בזמן שבית המקדש קיים, על כן גילו לנו חז"ל בכמה מצוות שהמקיים אותם כאילו קיים כל התורה כולה, ובכך יישמרו כל הרמ"ח איברים ושס"ה גידים.

בביאור העניין הרחב החפץ חיים (שם) על פי מקרא מפורש (איוב י'א) 'עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תשכנני', הרי שקרא הכתוב לעור ובשר וגידים ועצמות רק בשם לבוש וסכך, כי עצם האדם הוא הנפש אשר בקרבו, ועל כל איבר ואיבר של הנפש מלוּבש מלמעלה איבר הגוף המכונה כנגד האיבר ההוא כמו הבגד על הגוף. וכנגד זה נתן לנו הקדוש ברוך הוא רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, והם מחולקים נגד האיברים והגידים, שיש מצוה שתלויה ביד ויש מצוה שתלויה ברגל ושאר איברים, וכדאיתא **במדרש** (ילקוט משלי רמז תתקלז) כאילו כל מצוה שבתורה אומרת לאיבר המכוון נגדה עשה בי מצוה שבשבילי תזכה לעתיד לבוא. וכשאדם מקיים בעולם הזה איזה מצוה באיזה איבר, שורה לעתיד לבוא אור ה' על אותו איבר ואותו אור הוא המחיה את האיבר ההוא. ומזה יתבונן כל אדם איך שצריך להיות זהיר בכל תרי"ג המצוות בכל כוחו בימי חייו, כי הם הם הממשיכין חיותו לנצח באיברי גידי נפשו. ועל פי זה מבאר החפץ חיים כוונת המפרשים כפשוטו בפסוק 'וחי בהם' לעולם הבא, כי לא כתיב בפסוק 'וחי עבורם' אלא 'וחי בהם', להורות לנו שאור המצוה גופא היא חיות האדם לעתיד לבוא.

תמצית כל ספר קהלת לשמור כל מצוות ה' כי הם כללות האדם

שלמה המלך ע"ה החכם מכל אדם חותם ספרו ואומר בסוף קהלת (יב יג) 'סוף דבר הכל נשמע, את האלקים ירא ואת מצותיו שמור, כי זה כל האדם'. וביאר **האלישיך הקדוש** (שם) ששלמה המלך מסכם את ספרו קהלת ואומר כי מסקנא דמילתא שאין כמו האיש הדבוק בעבודת השם, ועל כן 'את האלקים ירא' אלו מצוות לא תעשה, 'ואת מצוותיו שמור' בקום ועשה הם מצוות עשה, 'כי זה כל האדם', כלומר המצוות לא תעשה ועשה הם כל כללות האדם, כנגד רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, נמצא שכל האושר כלול בו כי בהם יתקדש כולו, וכמו שמברכים 'אשר קדשנו במצוותיו'.

וְשִׁמְרֵתֶם אֶת חֻקֵּי וְאֶת מִשְׁפָּטֵי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֲתֶם הָאֱדָם וְחֵי בָהֶם אֲנִי ה' (יח, ה).
בדברי התורה כהנים שהובאו ברש"י מבואר כי **וחי בהם** אין הכוונה לחיות בעולם הזה שהרי סופו למות, אלא הכוונה לחיים בעולם הבא, וכך תרגם אונקלוס 'ויחי בהון לחיי עלמא', ובתרגום יונתן בן עוזיאל הוסיף 'וייחי בהון בחיי עלמא וחולקיה עם צדיקיא'. ומוכרחים לפרש כך כמו שכתב **בספר העיקרים** (מאמר ד פרק מ) ראה נכונה לכל בעל שכל מודה על האמת, כי איך יאמר שבשמירת חוקי ומשפטי התורה יחיה האדם יותר מבשמירת חוקי שאר האומות, והרי זה נגלה לכל באי העולם כי שומרי התורה לא יחיו חיים גשמיים יותר ארוכים מזולתו, אך אין ספק שמדובר כאן על חיי הנפש ולא על חיי הגוף, ועל כן תרגמו אונקלוס 'בחי עלמא'.

שלימות האיברים בתחיית המתים תלוי בקיום המצוות בעודו בעולם הזה

מבשרים אנו על התורה 'וחי עולם נטע בתוכנו', שבתוכנו האומה הישראלית נטע הקב"ה נטיעה שנוכל לחיות בה לעולם, כי התורה לנפש היא כמו עץ החיים שבגן עדן, שהאוכל מפריו היה חי חיי הנצח, והיוצא מזה שגם החיות הנצחית ושלמות איבריו של כל איש ישראל לעתיד לבוא בתחיית המתים תלוי בו ובמעשיו בקיום מצוות השם יתברך בעודו בחייו. וכתב על כך **החפץ חיים ע"ה** (הקדמה לספרו שמירת הלשון) דברים נוראים, בהקדם ביאור הידוע שכתב **הגאון מוילנא ע"ה** על הפסוק (משלי יג יג) 'בז לדבר יחבל לו', כי יש רמ"ח איברים באדם וכנגדן רמ"ח מצוות עשה (מכות כג:), וכן כל דבר יש לו כח חיוני מן המצוות, ולכן הבז לשום דבר מצוה הוא מחבל את עצמו כי הוא נעשה חסר מכח החיוני מאותו דבר, 'ירא מצוה הוא ישלם', אבל הירא מלעזוב שום מצוה ורואה לקיים כל דבר יהיה שלם בכל איבריו, עד כאן דברי הגר"א.

רמ"ח איברים ושס"ה גידים הגשמיים הם רק לבוש לרמ"ח ושס"ה של הנפש

וְחִי בָהֶם - חיות בקיום המצוות

צריכים להקדים לימוד התורה וקריאת שמע שהם משמחים ליבו של אדם, ואם אינם מועילים אין ברירה אלא להשתמש בעצה זו 'זכיר לו יום המיתה'.

כתב בעל **נועם מגדים** (ד"ה א"י ושמרתם) רמז לכך בפסוק **ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם**, שאם יקיים את התורה ינצל מתחבולות ומזימות יצר הרע, ובכך יוכל לחיות בהרגשת חיים ושמחה, ואינו זקוק להזכיר לעצמו תמיד את יום המיתה המביאו לידי עצבות. והוסיף רמז בפסוק (משלי טו כג) 'שמחה לאיש במענה פיו', שאם מתגבר על יצרו על ידי 'מענה פיו' דהיינו לימוד התורה, אז יכול להיות 'שמחה לאיש', שלא יצטרך להגיע לעצת זכיר לו יום המיתה.

להתעורר בקיום המצוות בשנות הנעורים

בדרך רמז מובא בספרים ביאור נוסף, 'וְחִי בָהֶם', שכל אדם יקיים את המצוות כשהוא מלא חיים וחיות דהיינו בשנות נעוריו ובילדותו, ולא כאותם האנשים שמתעוררים לקיים המצוות רק בעת זקנותם, כשכבר נחלש כח יצרם הרע, וגם כוחות גופם חלשים ומתמעטים ומכבידים עליהם לקיימם.

יותר מכך שנעשים המצוות בעצלות כדבר הטפל, ומכאן, כי עיקר הכל הוא הרצון והתשוקה לקיים המצוות.

כשעושה המצוה בחיות ניצל מיצר הרע

בשמירת חוקי ומשפטי התורה ניתוסף לאדם ריווח גדול ביותר, שעל ידיה ינצל מידי היצר הרע כמו שאמרו חז"ל בגמרא (קידושין ל:): כך הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל, בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, וכן בגמרא ברכות (ה). התורה היא העצה הראשונה להתגבר על היצר הרע, ואם יצליח בכך לא יצטרך להשתמש עם העצה השלישית המוזכרת שם בגמרא 'זכיר לו יום המיתה', שזו אינה לכתחילה שכן עלולה להביא את האדם לידי עצבות. בזה יישב **העיון יעקב** (ברכות שם) את הקושיא המפורסמת, שאם הזכרת יום המיתה הינה עצה המועילה ביותר, מדוע אפוא לא יזכיר לו האדם מיד את יום המיתה. אך מכיון שהזכרת יום המיתה מביאה את האדם לידי עצבות, ולמדנו (שבת ל:): שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה ולא מתוך עצבות, על כן מתחילה

את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלקיכם. ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה' (יח ד-ה). יסוד גדול יש לנו ללמוד מפסוקים אלו עד כי ניתן לומר שעיקרי עבודת ה' נמצאים בפסוק זה.

כך היה החידושי הרי"ם מגור ע"ה רגיל לומר בשם צדיקי הדורות ע"ה, שפירשו **וְחִי בָהֶם** שנצטוינו לקיים המצוות בחיות ולא בקרירות והתיישנות. וכך מובא בשם הרה"ק **מקוצק ע"ה** שפירש וחי בהם, לקיים מצוות השם יתברך בחיות ובלהט, ולא מתוך הרגל כמצות אנשים מלומדה. הוסיף **השפתי צדיק** (אחרי אות לג) כי מכל הפרשה למדנו כמה וכמה עצות לעבודת ה', בפרשה זו כתוב כל עניינה של טהרת יום הכיפורים ועבודותיו ויכולה היא הפרשה לסייע הרבה. ולא זו בלבד אלא שיסוד ועיקר לרוב מצוות התורה הם בפרשה זו, שכן עיקר הלימוד שלא יהיו מצוות בזויות עליו מופיע בפרשה כמה פסוקים לפני פסוק דידן (פסוק יג), 'ושפך את דמו וכיסהו בעפר', ומזה למדו בגמרא (חולין פז). 'ושפך וכסה' במה ששפך בו יכסה, שלא יכסנו ברגל, שלא יהיו מצוות בזויות עליו. והרי אין לך ביזיון גדול

וְחִי בָהֶם - שיתן האדם כל חיותו במצוה

שמו. ומקרא מלא דיבר הכתוב (דברים י כ) 'את ה' אלקיך תירא, אותו תעבוד, ובו תדבק, ובשמו תשבע', כלומר שיתעלה האדם ממדרגה למדרגה עד שיגיע לדביקות ממש, אך הואיל ויש חשש פן יתרומם האדם בדביקות בהשם יתברך עד שחס ושלום תצא נפשו, לכן סגולתה של המצוה בעת קיומה להגן על האדם שיחיה כדכתיב **וְחִי בָהֶם**, שסגולת המצוה נותנת לו חיות ולא תצא נפשו. כאשר יתבונן האדם ויזכור תמיד, אשר כל בריאתו הינה כדי לעשות המצוות ולהרבות כבוד שמים, אזי ישתוקק לקשר כל חיותו בעשיית המצוה, ואכן בסופו של דבר ודאי שיצליח בכל מצוה שהוא עושה להכניס ולהשקיע כל חיותו בתשוקה נפלאה.

חיותם לתוך המצוה במסירות נפש לשם שמים, ומכיון שלא נצטוו מפי השם יתברך המצוה לא החיה אותם ונשארו שניהם בלי חיות כלל, ובזה יצאה נפשם בדביקות נפלאה, כמו שכתוב (לעיל טז א) 'בקרבתם לפני ה' וימותו'.

תכלית עשיית כל המצוות להביא האדם לדביקות בהשם יתברך

והלוא באמת זוהי תכלית כל המצוות, שיביאו את האדם לדביקות בקדוש ברוך הוא יתעלה שמו לעד, וכך נקראו בזוהר (יתרו פב:): תרי"ג עטין, תרי"ג עצות, כי הם עצות להתדבק בו יתברך

בעשיית המצוה צריך להכניס כל החיות עד כלות הנפש

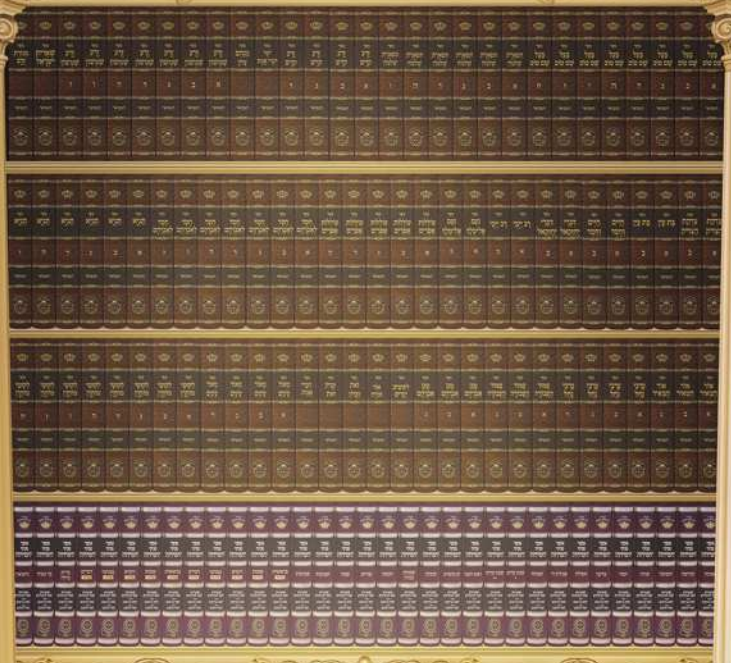
עוד זאת דרש החידושי הרי"ם ע"ה, 'וְחִי בָהֶם' בשעה שעוסקים במצוה יש להכניס בה את כל החיות בקיומה עד שיבוא לכלות הנפש. וכן כשאמרו חז"ל (קידושין לט:): כל העושה מצוה אחת מטיבין לו וכו', התכוונו גם כן כשעושה המצוה בכל חיותו. לפיכך נפסק להלכה (סוכה כו. שו"ע או"ח סי' לח ס"ח) שהעוסק במצוה פטור מן המצוה, ואין עושין מצוות חבילות חבילות (ברכות מט.), שהרי כבר השקיע את כל חייו במצוה שבה הוא עוסק, ממילא אינו יכול לעסוק במצוה אחרת. וזה גרם למיתת נדב ואביהוא כשהקטירו הקטורת אש זרה, הואיל והכניסו את כל

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להעתיק ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל

דברי יחזקאל
בני יששכר
בת עין
אור לשמים
תפארת שלמה
צדקת הצדיק

אוהב ישראל
עבודת ישראל
מאור ושמש
מנחם ציון
יסוד העבודה
זרע קודש

בעל שם טוב
תולדות יעקב יוסף
נועם אלימלך
קדושת לוי
חיים וחסד
יושר דברי אמת

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
· לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☎ להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 ודגליון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com